

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví
Informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Marie Lísková

Knihovna cestovatele Joe Hlouchy

Library of voyager Joe Hloucha

2014

Vedoucí práce: Mgr. Alena Petruželková

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 22. června 2014

.....
Marie Lísková

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá osobní knihovnou cestovatele, sběratele a spisovatele Joe Hlouchy. Cílem práce je zjistit informace o této knihovně a popsat lokalizovaný fragment Hlouchovy knihovny.

Po úvodu představujícím klíčové pojmy této práce následuje druhá kapitola, která přibližuje Hlouchův život včetně jeho sběratelských aktivit. Třetí část se zabývá spisovatelskou činností Joe Hlouchy. Čtvrtá kapitola popisuje samotný proces pátrání po knihách z jeho osobní knihovny. Pátá část je věnována nalezeným exemplářům knih z Hlouchovy osobní knihovny.

Poslední kapitola shrnuje získané poznatky a souhrnně pojednává o současném stavu knih z Hlouchova majetku.

Abstract

This bachelor's thesis deals with the personal library of the Czech voyager, collector and writer Joe Hloucha. The aim is to find out information about the library and describe localized fragment of Hloucha's library.

The introduction presents the key terms of the thesis. Second part discusses biography of Joe Hloucha including his collecting activities. The third chapter deals with Hloucha's writing career. The fourth chapter describes the process of searching for books from his personal library. The fifth chapter is devoted to description of founded copies from his personal library.

In conclusion the thesis summarizes obtained findings and sums up the current state of the books from Hloucha's property.

Klíčová slova

Hloucha, Joe, Hloucha, Josef, Japonsko, japonismus, cestovatelé, spisovatelé, sběratelé, osobní knihovny, soukromé knihovny, knihovny, Památník národního písemnictví, Orientální ústav Akademie věd ČR, Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur, Národní galerie

Key words

Hloucha, Joe, Hloucha, Josef, Japan, japonisme, travelers, writers, collectors, personal libraries, private libraries, libraries, The Museum of Czech Literature, Oriental Institute of the Academy of Sciences CR, Náprstek Museum of Asian, African and American Cultures, National Gallery in Prague

Obsah

Předmluva	7
1. Úvod.....	9
1.1 Japonsko v době Joe Hlouchy	9
1.2 Termín soukromá knihovna.....	10
2. Život Joe Hlouchy	12
2.1 Dětství a mládí Joe Hlouchy.....	12
2.2 Hlouchův první román a první cesta do Japonska.....	14
2.3 Hlouchův život po návratu z cesty	15
2.4 Druhá Hlouchova cesta do Země vycházejícího slunce	17
2.5 Výstavy sbírek Joe Hlouchy	18
2.6 Život Joe Hlouchy po 2. světové válce a události po jeho smrti	21
3. Literární činnost Joe Hlouchy	23
3.1 Celkové zhodnocení Hlouchovy literární tvorby	23
3.2 Sakura ve vichřici	25
3.3 Další knižní díla Joe Hlouchy.....	28
4. Knihovna Joe Hlouchy	33
4.1 Knihy v Hlouchově osobní knihovně	33
4.2 Památník národního písemnictví	34
4.2.1 Dějiny a poslání Památníku národního písemnictví.....	34
4.2.2 Osobní fond Josefa Hlouchy v PNP	35
4.3 Knihovna Orientálního ústavu Akademie věd ČR a Archiv AV ČR	35
4.3.1 Orientální ústav AV ČR a jeho knihovny	35
4.3.2 Knihy Joe Hlouchy v knihovně Orientálního ústavu	36
4.3.3 Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR.....	40

4.4	Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur.....	41
4.4.1	Vojta Náprstek, Náprstkovo muzeum a jeho knihovna	41
4.4.2	Hlouchovy knihy v knihovně Náprstkova muzea	42
4.4.3	Hlouchovy knihy v archivu Náprstkova muzea	44
4.5	Sbírka orientálního umění Národní galerie v Praze	46
4.5.1	Národní galerie v Praze	46
4.5.2	Hlouchovy japonské knihy s dřevořezy v NG v Praze	47
5.	Individualizované exempláře knih J. Hlouchy.....	51
5.1	Knihovna Orientálního ústavu.....	51
5.1.1	Exlibris Joe Hlouchy a věnování Síny	51
5.1.2	Autogramy Joe Hlouchy	52
5.2	Knihovna Náprstkova muzea	53
5.2.1	Exlibris Joe Hlouchy	53
5.2.2	Sakura ve vichřici s výstřižky	54
5.2.3	Polibky smrti s vloženým tiskem	56
5.2.4	Věnování Joe Hlouchy	56
5.3	Archiv Náprstkova muzea	58
5.3.1	Exlibris Joe Hlouchy	58
5.3.2	Knih o Josefu Kořenském s dopisem	59
5.3.3	Další razítka Joe Hlouchy	60
5.3.4	Upravované Pohádky japonských dětí	61
6.	Závěr	62
	Seznam použité literatury.....	64

Předmluva

Tématem bakalářské práce je osobní knihovna cestovatele Joe Hlouchy. Joe Hloucha byl ve své době významnou osobností a svými díly přispíval k rozvoji povědomí národa o Japonsku, japonském lidu, kultuře a umění. I když jeho knihy postupem času ztrácely na oblibě, cenné sbírky orientálních předmětů a umění se po jeho smrti dostaly do majetku státu a učinily tak z J. Hlouchy osobnost nezapomenutelnou.

Zatímco o jeho životě, cestování, literární tvorbě a sbírce, která je uchovávána v Náprstkově muzeu, vznikla v roce 2007 v rámci projektu Národního muzea Osobnosti české vědy a kultury monografie *Japonsko, má láska* (Kraemerová, 2007, s. 7), otázce jeho soukromé knihovny se zatím nedostalo větší pozornosti. Cílem práce je zjistit informace o této knihovně a popsat lokalizovaný fragment Hlouchovy knihovny.

Práce vychází z primárních i sekundárních pramenů. Nejprve byly prozkoumány relevantní monografie a periodika, kde byly zjištěny základní informace, ze kterých jsem dále vycházela. Klíčovým prvkem průzkumu stavu knihovny Joe Hlouchy byla komunikace se zaměstnanci vybraných institucí a také studium pramenů, což byly jednak materiály archivní a jednak fondy knihoven.

Text je rozčleněn do šesti kapitol. Úvodní kapitola seznamuje s kontextem, ve kterém Joe Hloucha žil, a v její druhé části je stručně přiblížena problematika soukromých knihoven. Zdrojem informací byly zejména materiály týkající se tématu blízkých výstav a webové stránky projektů, které se zabývají osobními knihovnami českých osobností.

Druhá kapitola pojednává o životě Joe Hlouchy. Důraz je při tom kladen na jeho cesty do Japonska a jeho sběratelskou činnost. Jako primární zdroje v tomto případě posloužily dvě monografie zabývající se životem a sběratelskou činností Joe Hlouchy (*Japonsko, má láska: český cestovatel a sběratel Joe Hloucha = Japan, my love: the Czech traveller and collector Joe Hloucha / Alice Kraemerová, Jan Šejbl a Milenec Nipponu: tři lásky Joe Hlouchy / Jaromír Václav Šmejkal*).

Cílem třetí kapitoly je představit Hlouchovu spisovatelskou činnost a vydaná díla. Vzhledem k tomu, že toto téma není pro práci klíčové, je zde podrobněji zmíněno pouze autorovo nejslavnější dílo *Sakura ve vichřici*. V této kapitole jsem vycházela

převážně z knižně vydaných Hlouchových děl. Pro představení Hlouchových knih, které jsem sama neprostudovala, byly opět použity obě monografie o J. Hlouchovi.

Čtvrtá kapitola je věnována popisu samotného procesu získávání informací z jednotlivých zvolených institucí, přičemž je konkrétní instituce vždy ve stručnosti představena. Informace o těchto institucích pocházejí z jejich webových stránek. Výběr knih či jiných materiálů z fondů byl prováděn na základě katalogů knihoven nebo inventářů – v případě archivů. Všechny zvolené tituly byly prozkoumány, zda obsahují některé individualizující prvky, které by dokazovaly jejich původní umístění v osobní knihovně Joe Hlouchy. V případě Národní galerie v Praze byl nejvíce využit knižně vydaný katalog japonských ilustrovaných knih a rukopisů Sbírký orientálního umění Národní galerie v Praze.

Pátá kapitola představuje podrobně exempláře publikací pocházející z knihovny Joe Hlouchy. Poznatky z této kapitoly vycházejí z vlastního průzkumu vybraných titulů z fondů cílových institucí. Cílem bylo zaznamenat, jaké individualizující prvky knihy obsahují a popsat je včetně jejich umístění.

Poslední kapitola bakalářské práce shrnuje získané poznatky a souhrnně pojednává o současném stavu knih z Hlouchova majetku. Rozsah práce je 69 stran. Vlastní text práce (Úvod – Závěr) obsahuje 87 218 znaků (48 stran). Součástí práce jsou čtyři obrázky, které jsou umístěny v textu práce.

Při citování informačních zdrojů jsem vycházela z mezinárodní normy ČSN ISO 690 Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů. V textu bakalářské práce je použito citování pomocí prvního údaje a data vydání (případně stránkování).

Děkuji Mgr. Aleně Petruželkové za vedení práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za obrovskou podporu, kterou mi poskytla. Díky patří také pracovníkům institucí, jež jsem navštěvovala. Konkrétně se jedná o zaměstnance v Památníku národního písemnictví, ve Všeobecné knihovně Orientálního ústavu Akademie věd České republiky, v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR, v Náprstkově muzeu asijských, afrických a amerických kultur, v Knihovně Náprstkova muzea a v Archivu Náprstkova muzea.

1. Úvod

1.1 *Japonsko v době Joe Hlouchy*

Japonsko bylo po dlouhou dobu světu nepřístupné, výjimku představovali pouze holandsí obchodníci, kteří odtamtud přiváželi do Evropy některé japonské předměty. Zlom nastal v roce 1854, kdy byly tamější přístavy otevřeny lodím Spojených států amerických. Brzy následovalo uzavírání obchodních smluv i s jinými zeměmi. Tím se Japonsko otevřelo světu a začalo se také samo seznamovat s evropskou kulturou a stylem života (Konířová, 2011, s. 6).

Kulturní výměna samozřejmě probíhala i opačným směrem. Západní umělci byli inspirováni japonským výtvarným uměním i literaturou a svými díly pomáhali vytvářet představy svých čtenářů o Japonsku (Konířová, 2011, s. 8). Nejprve se do Japonska podívali zejména obchodníci a diplomati, po nich následovali cestovatelé, kteří často popisovali své zážitky v cestopisech (Konířová, 2011, s. 6). Ještě větší rozkvet popularity Japonska a obliby japonerií přišel po světové výstavě konané ve Vídni roku 1873. Japonsko zde premiérově představilo svou vlastní expozici, což okamžitě vyvolalo obrovský ohlas. Na to zareagovali obchodníci, kteří začali zahrnovat trhy japonskými předměty (Konířová, 2011, s. 7–8).

Japonská kultura a estetika byla zdrojem inspirace pro české umělce nejvíce od 80. let 19. století do počátku 20. století. Tento jev vstřebávání vlivů japonského umění se odborně nazývá japonismus a ovlivnil výtvarnou (např. obrazy, sochy, plakáty a užité umění) i literární uměleckou tvorbu v celé Evropě. Vzniklým dílům inspirovaným japonským uměním nebo napodobujícím japonské originály se říká japonerie (dříve žaponérie) nebo japonismy (Kolerusová, 2014).

Přestože od módní vlny japonismů uběhlo mnoho času, nejsou zapomenuty. Důkazem je výstava nazvaná Japonismus v českém umění (<http://japonisme.cz/>), která probíhala od května do července 2014 v Salmovském paláci. Tato výstava Národní galerie v Praze představila Japonskem inspirovaná výtvarná díla vzniklá v českých zemích na přelomu 19. a 20. století (vystavena zde byla například některá díla Vojtěcha Hynaise, Alfonse Muchy, Emila Orlika, Vojtěcha Preissiga, Bohumila Kubišty či Otta

Gutfreunda (Kolerusová, 2014)). Část výstavy byla věnována významným sběratelům japonského umění a dobovým výstavám (Japonismus v českém umění, 2005).

Prvním českým autorem, který sepsal knižní japonerii, byl Julius Zeyer. Jeho dílo *Gompači a Komurasaki* bylo adaptací japonského milostného příběhu a vyšlo v roce 1884 (Konířová, 2011, s. 7). Literární pojetí Japonska jako exotického poetického místa přineslo slávu i Joe Hlouchovi, který je pokládán za předního českého autora japonerií (Kolerusová, 2014). Na poli literárních japonerií se objevili také další autoři například Jan Havlasa¹, Barbora Markéta Eliášová² a Václav Archibald Novák³.

Za dobu Hlouchova života se Japonsko radikálně změnilo. Staré, romantické Japonsko konce 19. století, se kterým se Hloucha jako mladý seznámil prostřednictvím různých cestopisů, už po druhé světové válce neexistovalo. Stala se z něj moderní, průmyslová země řadící se k nejvyspělejším státům světa. V samotném Československu došlo ke změně režimu, který neměl příliš pochopení pro romantické japonerie (Konířová, 2011, s. 19).

1.2 Termín soukromá knihovna

Termínem soukromá knihovna (anglicky private library) rozumíme sbírku knih, časopisů a jiných dokumentů v majetku korporace (Rychnovský, 2003, s. 41) nebo jednotlivce, pro kterou lze použít termín osobní knihovna (Sodomková, 2003). Takovéto knihovny často přispívají k hlubšímu poznání jejich vlastníků. Ze složení fondu můžeme usuzovat, jací čtenáři jejich majitelé byli, jaké profese se věnovali, jaké znali jazyky i jaké byly jejich záliby a názory (Knižní kultura a provenience, 2012).

¹ Havlasa, Jan, 1883–1964, byl český cestovatel, spisovatel a diplomat. Byl autorem cestopisů i beletrií s japonskými motivy, japonských povídek a příběhů (např. *Bloudění duší*, *Japonská pohádka o dvou dědcích a Přízraky a zázraky*) (Konířová, 2011, s. 29–30).

² Eliášová, Barbora Markéta, 1885–1957, byla česká učitelka, cestovatelka, spisovatelka a překladatelka. Napsala několik cestopisů, povídek a románů pro mládež (např. *Japonské pohádky*, *Hanako*. Román moderní japonské dívky a *Z vlasti Samurajů*. *Zkazky z Nipponu starého i nového*) (Konířová, 2011, s. 31–32).

³ Novák, Václav Archibald, 1895–1979, byl český cestovatel, spisovatel a politik. Měl své nakladatelství, kde vydával svá vlastní díla i překlady (např. *Japonské lásky*. *Povídky*, *Když kvetly sakury*. *Japonský román a Úsměvy Nipponu*. *Povídky*) (Konířová, 2011, s. 32–33).

Zároveň nám soukromé knihovny jednotlivců pomáhají vytvářet si přesnější představy o (knižní) kultuře, literatuře a čtenářství dob minulých (Knižní kultura a provenience, 2012).

Při zpracování a popisu jsou klíčové takzvané individualizující prvky. Za ty jsou pokládány například exlibris⁴, podpisy, věnování, poznámky a zatrhávání, které dokazují spojení majitele s knihou (O projektu, 2008). Dále se někdy v knihách také objevují majitelovy zásahy do textu či ilustrací nebo dokonce vlastní kresby, případně převazba, různé stopy po zacházení s knihami (poničeni, zašpinění, skvrny, ohnuté rohy) a předměty vložené do knih (záložky, vylisované usušené rostliny). Případně lze určité informace vyvodit na základě toho, jak jsou knihy řazeny v rámci dochované knihovny. Informace o soukromých sbírkách knih se dají někdy také čerpat z dochovaných archivních pramenů, jako jsou deníky, korespondence či účty (Knižní kultura a provenience, 2012).

Často bývají knihy z majetku významných osobností rozptýleny v několika různých fondech, takže není možné rekonstruovat původní stav těchto knihoven (Knižní kultura a provenience, 2012).

⁴ Knižní značka se jménem majitele knihy. Exlibris mohou být rukopisná nebo může jít o umělecky pojaté tištěné štítky, které se vlepují obvykle na předsádku přední desky svazku. Exlibris se mohou vyskytovat i jako razítka se jménem, iniciálami či erbem vlastníka (Knižní kultura a provenience, 2012).

2. Život Joe Hlouchy

Joe Hloucha byl významný český cestovatel, spisovatel, japanofil, sběratel zejména mimoevropských uměleckých předmětů (japonské, africké, oceánské umění) a expert v oblasti kultury Japonska. Patří k nejvýznamnějším českým autorům v žánru japonik (knihy českých autorů o Japonsku) a japonerií (romány a povídky českých spisovatelů s japonskými motivy). (Konířová, 2011, s. 5 a 8)

2.1 *Dětství a mládí Joe Hlouchy*

Joe (pravým jménem Josef) Hloucha se narodil v neděli 4. září 1881 v pivovaře v Podkování, který založil český vlastenec a buditel Jan Krouský⁵. Pivovar se nachází v údolí Strenického potoka, západně od Mladé Boleslavi. Jeho otec, Josef Hloucha, tam pracoval jako sládek. Jeho matka, Anna Hlouchová (dívčím jménem Matoušová), byla z Katusic ve stejném kraji. Joe Hloucha měl starší sestru Annu a staršího bratra Karla⁶ (Šmejkal, 1931, s. 30), dále měl ještě dva mladší sourozence Jiřího a Jiřinu. Když mu byly čtyři roky, rodina se přestěhovala do Libochovic na Litoměřicku, kde posléze začal chodit do obecné školy (Šmejkal, 1931, s. 31).

Později studoval Hloucha na gymnáziu v Mladé Boleslavi, které navštěvoval po dobu tří let (poté se rodina opět stěhovala). V té době narazil na knihu Anny Brasseyové⁷ *Kolem světa*⁸ a také dílo barona Hübnera⁹ *Procházka kolem světa*¹⁰

⁵ Krouský, Jan, 1814–1876, byl český vlastenec, buditel a poslanec Českého zemského sněmu a Říšské rady. Působil jako organizátor českého hospodářského a společenského života na Mladoboleslavsku a jako podporovatel české literatury (Jan Krouský, 2014).

⁶ Hloucha, Karel, 1880–1957, byl autorem dobrodružné literatury a sci-fi pro mládež (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

⁷ Brassey, Annie, 1839–1887, byla anglická cestovatelka a spisovatelka (Anna Brassey, Baroness Brassey, 2014).

⁸ BRASSEY, Annie. *Kolem světa: Výlet po lodi Sunbeamu, která byla naším domovem na moři po jedenáct měsíců*. V Praze: Libuše, Matice zábavy a vědění, 1883. 336 s.

⁹ Hübner, Alexander Carl Joseph, Graf von, 1811–1892 byl rakouský diplomat, politik, vyslanec a autor cestopisu, který popisuje jeho cestu kolem světa z let 1871–1872 včetně návštěvy Japonska (Konířová, 2011, s. 9).

(Šmejkal, 1931, s. 31). Tyto knihy v něm podnítily zájem o cizí země, národy i cestování a zároveň se v nich poprvé setkal s Japonskem. Definitivně propadl Hloucha Japonsku až v tercii na gymnáziu, kdy natrefil na sešit tehdy vydávaného cestopisu *Cesta kolem světa*¹¹ od Josefa Kořenského¹². Bylo to v zimě roku 1894 a tehdy nový sešit tohoto cestopisu byl věnován právě Japonsku. To bylo poprvé, kdy Hloucha uviděl obrazy z této země. Od té doby měl mysl obrácenou jen k Japonsku. Zajímal se o jeho obyvatele, gejši i japonské umění (Šmejkal, 1931, s. 31).

Roku 1895 se rodina opět stěhovala, tentokrát do Prahy. Otec tam pronajal starý klášterní pivovar U Sv. Tomáše na Malé Straně, který fungoval jako centrum českých umělců i bohémů, podobně jako pivovar U Fleků. Hloucha začal po přestěhování navštěvovat kvartu Malostranského gymnázia v Letenské ulici. Po absolvování gymnázia zahájil v roce 1896 studium na Československé obchodní akademii v Resslově ulici. Také byl v letech 1899–1900 účastníkem kurzu účetnictví Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze. Zároveň už během svých studií začal Hloucha sbírat východní umění, obzvlášť japonské.

On sám datoval založení své sbírky ke dni 27. července 1898 (Kraemerová, 2007, s. 12). Všechny své úspory utratil u pražských starožitníků za cokoliv japonského či za knihy a časopisy. Také se seznámil s cestovateli Kořenským, Vrázem¹³ a

¹⁰ HÜBNER, Alexander Carl Joseph. *Procházka kolem světa, kterouž vykonal a popisuje Alexandr svob. pán Hübner*. Spisovatelem autorisované vyd. V Praze: Nákladem knihtiskárny Františka Šimáčka, 1880. 493 s. Bibliotéka světových cestopisů; díl 2.

¹¹ KOŘENSKÝ, Josef. *Cesta kolem světa 1893–94. Díl I, Atlantický oceán. – Amerika. – Tichý oceán. – Ostrovy Havajské. – Žaponsko*. V Praze: J. Otto, [1896]. 351 s.

¹² Kořenský, Josef, 1847–1938, byl přírodovědec, cestovatel a sběratel, který zároveň působil jako učitel a posléze i ředitel pražské měšťanské školy na Smíchově (Konířová, 2011, s. 27). S J. Hlouchou ho pojil dokonce příbuzenský vztah, Kořenský byl jeho prastrýcem z matčiny strany (Konířová, 2011, s. 25). Josef Kořenský absolvoval cestu kolem světa v letech 1893–1894 (o níž napsal výše zmíněný cestopis), při které navštívil i Japonsko (Konířová, 2011, s. 10 a 28).

¹³ Vráz, Enrique Stanko, 1860–1932, byl cestovatel, sběratel a fotograf, který na svých cestách po Americe, Asii a Africe shromáždil množství cenných přírodních a etnografických předmětů. Byl také autorem několika cestopisů a věnoval se i přednášení na téma svých cestovatelských zážitků (Konířová, 2011, s. 28).

Holubem¹⁴. Při návštěvách paní Josefy Náprstkové v domě U Halánků pomáhal čistit a pořádat Náprstkovy sbírky v rámci Českého průmyslového muzea. Hloucha chodil i na různé přednášky vztahující se k jeho sběratelským zájmům.

Hloucha uspořádal několik soukromých výstav své sbírky v rodinném pivovaře, první se konala už 26. prosince roku 1898, další pak například v roce 1902 (Kraemerová, 2007, s. 12–13). Pilně také studoval japonské umění a dále kupoval japonské umělecké předměty a knihy o Japonsku. Tímto studiem získal velmi rozsáhlé znalosti o Japonsku, Japoncích, tamních zvycích a umění.

Pracoval rovněž na zdokonalování svých spisovatelských dovedností. Joe si, společně s bratrem Karlem, založil vlastní časopis pojmenovaný *Ozvěna*, do kterého sami psali povídky, divadelní hry a Karel se věnoval i ilustrování (Kraemerová, 2007, s. 13). Po dokončení studií byl Hloucha zaměstnán jako úředník zemského výboru v Praze a půl roku strávil ve vojenské službě.

2.2 *Hlouchův první román a první cesta do Japonska*

Hlouchova románová prvotina *Sakura ve vichřici* byla veřejností přijata velmi kladně, což přispělo k úspěšnému uskutečnění jeho cesty do Japonska. Zároveň při psaní tohoto románu Hloucha pokračoval ve studiu pramenů o japonském umění a učil se také samostudiem japonsky. V praxi si mohl svou jazykovou znalost japonštiny vyzkoušet, když ho paní Náprstková seznámila s baronem Eitaro Nambu, který byl japonským jízdním důstojníkem a studoval v Čechách chov koní (Šmejka, 1931, s. 34).

Díky neočekávanému úspěchu jeho knihy se mu otec na sklonku roku 1905 rozhodl vyplatit podíl z dědictví, a tak Joe Hloucha mohl konečně podniknout cestu do Japonska v lednu roku 1906 (Šmejkal, 1931, s. 34).

Hloucha ve svých 24 letech vyplul na parníku *Bayern* z Brém, kolem Francie a Španělska, Gibraltarským průplavem, Středozemním mořem do Suez, pak do Indie, Číny a nakonec do Japonska. 2. března zakotvil parník v Kóbe, odtud Hloucha odcestoval do Ósaky. Zde se seznámil s Karlem Janem Horou, který zde působil jako

¹⁴ Holub, Emil, 1847–1902, byl český lékař a cestovatel. Podnikal výpravy do středu Afriky, zde také sesbíral množství přírodních i etnografických předmětů (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

zástupce firmy Laurin a Klement. Hora byl podobně jako Hloucha sběratel, zaměřoval se zejména na grafické listy, ovládal dobře japonštinu i čínštinu a měl i mnoho zkušeností s životem v Japonsku, a tak byl Hlouchovým rádcem i průvodcem.

Joe Hloucha japonštinu také ovládal, tudíž v Japonsku navázal řadu přátelství a kontaktů. Podařilo se mu například navštívit námořní základnu v Jokosuce a prohlédnout si i japonské bitevní lodě. Hloucha znal ze svého studia tradiční staré Japonsko, při své návštěvě se ovšem setkával s jeho modernizovanou podobou a neustále zde narážel na promíchávání japonské a západní kultury a životního stylu, což v něm vyvolávalo velmi negativní pocity (Kraemerová, 2007, s. 17–18).

Aby lépe poznal japonské zvyky a kulturu, vstoupil do krátkého účelově uzavřeného smluvního manželství s Japonkou Tamou. Dalo by se říci, že Tama byla Hlouchovým studijním předmětem. Hloucha využil svého pobytu v Japonsku k rozšíření svých sbírek nákupem japonského umění a starožitností (Šmejkal, 1931, s. 42). Pobýval v Kjótu a Tokiu a navštěvoval různé chrámy a svatyně jak buddhistické, tak šintoistické.

Stal se prvním Čechem, který vystoupil na vrchol hory Fudžisan¹⁵ (Šmejkal, 1931, s. 45). Kromě toho shlédl řadu japonských památek jako například chrám Tennódži v Ósace, chrámový komplex v Naře nebo Sumijoši v Kjótu. V srpnu roku 1906 se Hloucha vydal lodí z Jokohamy na cestu domů.

2.3 Hlouchův život po návratu z cesty

Po návratu z Japonska se Hloucha věnoval svým sbírkám a spisovatelské činnosti. Také udržoval písemné styky s přáteli v Japonsku, nejvíce s Horovými. Dále si dopisoval například s A. V. Fričem¹⁶ a Sigismundem Bouškou¹⁷, který mu pomáhal určovat a ohodnocovat japonské tisky a dřevoryty¹⁸ (Kraemerová, 2007, s. 20–21).

¹⁵ Fudžijama, Fudžisan či Fuji-san je nečinná sopka a zároveň nejvyšší hora Japonska. Nachází se na ostrově Honšú a dosahuje 3 776 m. n. m. (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

¹⁶ Frič, Alberto Vojtěch, 1882–1944, byl český botanik, etnograf a cestovatel. Věnoval se zejména Jižní Americe, procestoval Paraguay, Brazílii, Argentinu a je mimo jiné autorem monografie Indiáni Jižní Ameriky. Jeho sbírky jsou uloženy v Náprstkově muzeu a v muzeu v Petrohradě (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

Roku 1908 se v Praze od května do října konala známá Jubilejní výstava obchodní komory k počtě 60. výročí vlády císaře Františka Josefa I. Joe Hloucha, společně s bratrem Karlem, na ní tehdy postavil Japonskou čajovnu. Sám připravil plánek a nákres pavilonu. Čajovna si získala velkou oblibu, obsluhu zajišťoval Japonec, dvě Japonky a dívky v kimonech. Když v roce 1909 otvíral ing. Havel ve Vodičkově ulici palác Lucerna, navrhl Hlouchovi a jeho bratrovi, aby čajovnu přemístili do suterénu této stavby. Hlouchovi souhlasili a vedli tam tento podnik, nazývaný Jokohama, do roku 1914 (Šmejkal, 1931, s. 68–69). V čajovně byly stěny vyzdobeny autentickými japonskými dřevoryty a obrazy, byly zde posuvné stěny a japonský malý oltář. Obsluha měla účesy, oblečení a obuv v japonském stylu (Nagy, 2013).

Kromě Jokohamy měli Joe a Karel Hlouchovi ještě čajovnu v podniku Alhambra. Určitý čas také u Hlouchy v Praze pobývala Japonka Tokuko Jamaguči (jezdila s divadelní společností po Evropě a mluvila pouze japonsky) (Šmejkal, 1931, s. 69).

Přípravy na druhou Hlouchovu cestu do Japonska přerušil začátek války v roce 1914. Hloucha se musel prozatím vzdát svého snu o návratu do Japonska. Místo toho se nadále věnoval studiu, sbírkám a spisovatelské činnosti. Kupoval jednak japonské předměty, jednak české křesťanské umění. Po válce se stýkal s legionáři a shromažďoval od nich aktuální informace o Japonsku (Kraemerová, 2007, s. 25). Také hodně cestoval po Evropě, byl například ve Vídni, Berlíně a Paříži. Hojně navštěvoval tamější muzea, výstavy a galerie, a tak prohluboval své znalosti v oblasti umění a národopisu. V rámci svých cest dále rozšiřoval svou vlastní sbírku prostřednictvím nákupů od obchodníků s uměním. Účastnil se také některých evropských uměleckých aukcí, kde prodával i nakupoval různé předměty (Müllerová, 2009, s. 119).

¹⁷ Bouška, Sigismund Ludvík, 1867–1942, byl český spisovatel, překladatel, kritik a farář. Patří mezi zakladatele skupiny Katolická moderna. Mezi jeho nejvýznamnější díla patří poezie *Pietas*, *Duše v přírodě*, próza *Vánoce* a beletristické zpracování křesťanských témat *Láska Aubanelova*, *Mirjam – Maria* (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

¹⁸ Dřevoryt je umělecká grafická technika. Využívá tisku z výšky a matrice z příčného řezu dřeva (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

Společně s bratrem Karlem se na krátký čas podíval do severní Afriky, kde také získal množství afrických předmětů pro své sbírky. V Čechách se často účastnil různých společenských akcí, setkával se s mnoha významnými osobnostmi první republiky a experty na Japonsko (Kořenský, Vráz, Horovi, Letzel). Podnikal výlety po Čechách, navštěvoval často biografy, chodil do divadel a sbíral také známky a selský nábytek.

V roce 1923 koupil Hloucha vilu v Roztokách, kterou si nechal upravit i se zahradou v japonském stylu (Šmejkal, 1931, s. 70). Vilka (byla pojmenována Sakura) měla například japonizující střechu a zdobily ji rostlinné a zvířecí ornamenty. Na cestě k domu stály dvě brány torii, v zahradě se kromě japonských stromů a keřů nacházely japonské chrámky, altán, jezírko a japonské svítilny (Burget, 2006). Na jaře v letech 1924 a 1925, když kvetly třešně, se v Roztokách dokonce konaly slavnosti květů po vzoru japonských slavností hanami (Kraemerová, 2007, s. 34).

Už po dvou letech Hloucha Sakuru prodal. Novým majitelem se stal podnikatel Josef Jiroušek, který nechal v blízkosti vilky postavit hotel s restaurací v japonském stylu nazvaný také Sakura. Tento podnik byl velmi oblíbený, hotel měl mimo jiné i japonskou zahradu a byly zde pořádány letní japonské čajové slavnosti. Na konci 30. let byl podnik zavřen a místo něj tam vznikl penzionát pro německé dívky z prominentních rodin. Po 2. světové válce byla z penzionátu vytvořena nemocnice a vila přešla do soukromého vlastnictví. Dnes už není na obou budovách příliš patrné jejich japonské období (Burget, 2006).

2.4 Druhá Hlouchova cesta do Země vycházejícího slunce

V květnu roku 1926 se Hloucha vydal na Dálný Východ. Plavil se na lodi Fulda z Hamburku, kolem Francie, Španělska, Portugalska, Gibraltarem do Suez, kolem Indie a Číny. Zastavil se na dva týdny v Šanghaji a týden v Hongkongu. Když konečně dorazil do Japonska, strávil nejprve dva dny v Kóbe, poté se přesunul do Jokohamy a následně do Tokia (Šmejkal, 1931, s. 70). Na rozdíl od své první návštěvy, kdy ani nečekal pomoc od zastupitelských úřadů Rakouska-Uherska, tentokrát se mu dostalo podpory od zastupitelského úřadu Československé republiky. Byl dokonce přijat naším vyslancem doktorem Švagrovským a sešel se i s rodinou pana Suzukiho, úředníka na japonském císařském vyslanectví v Praze (Šmejkal, 1931, s. 71). Japonsko se od jeho

první návštěvy před dvaceti lety hodně změnilo. Tokio se ještě vzpamatovávalo ze zemětřesení z roku 1923 a probíhala zde velká výstavba zejména moderních staveb v evropském duchu. Také samotní Japonci, k Hlouchově velké lítosti, mnohem více tíhli k západnímu stylu života než k tomu tradičnímu.

Hloucha pobyl měsíc v Tokiu, v Hirošimě tři týdny, více jak dva měsíce v Kjótu, kde se zabýval chrámy a náboženstvím Japonců. Samozřejmě neopomíjel ani nákupy pro svou sbírku. Na závěr strávil další měsíc v Tokiu (Šmejkal, 1931, s. 71). Na konci listopadu odcestoval z Japonska. Plul lodí *Empress of Russia* z Jokohamy a dál přes Kanadu, na Vánoce byl už doma ze své cesty kolem světa.

2.5 *Výstavy sbírek Joe Hlouchy*

Po návratu se Hloucha věnoval pořádání sbírek a spisovatelské práci. Od roku 1927 navštěvoval evropská slavná muzea a studoval jejich sbírky japonského a východního umění a uměleckého průmyslu (Šmejkal, 1931, s. 73).

Mimo jiné se Joe Hloucha setkal s některými známými osobnostmi své doby. Navštívil například básníka Konstantina Biebla¹⁹, který ze své výpravy na Jávu, jež uskutečnil v letech 1926–1927, přivezl menší množství exotických uměleckých předmětů (loutky, obrázky, vějíře,...). Tato cesta Biebla také podnítila k sepsání básnické sbírky *S lodí, jež dováží čaj a kávu* (Winter, 2013, s. 168).

Svou rozsáhlou a hodnotnou sbírku představil Hloucha poprvé veřejnosti v listopadu roku 1929, kdy uspořádal prodejní výstavu mimoevropského umění a uměleckého průmyslu²⁰ ve Veletržním paláci v Praze (Winter, 2013, s. 184). Na výstavě byly k vidění předměty pocházející z mnoha různých zemí, návštěvníci si mohli prohlédnout například oddělení japonské (dřevoryty, plastiky, keramika,...), čínské, oddělení Birmy (Barma), Siamu (Thajsko), Tibetu a Tongkingu (severní Vietnam), oddělení perské (Írán), africkou sbírku (figury, masky,...) a sbírku Oceánie (figurky,

¹⁹ Biebl, Konstantin, 1898–1951, byl český básník a esejista. Jeho básnická tvorba byla ovlivněna válečnými zkušenostmi, poetismem a surrealismem (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

²⁰ *Výstava mimoevropského umění a uměleckého průmyslu* (kat. výst.), Veletržní palác, Praha 1929–1930. (Winter, 2013, s. 301)

nástroje čarodějů,...) (Šmejkal, 1931, s. 96–97). Hloucha se po výstavě neúspěšně pokoušel prodat své sbírky státu za 1,5 milionu Kč (Šmejkal, 1931, s. 98).

Tato výstava pravděpodobně přivedla spisovatele Karla Čapka²¹ k nápadu koupit si od Hlouchy některé africké umělecké předměty. Podle Hlouchova deníku Čapkovi prodal v listopadu roku 1929 podrobněji nespécifikované drobné obrázky, ale i tři japonské dřevoryty. Později od něj Čapek odkoupil ještě další africké předměty například fetišovou figuru Teků a senufskou masku (Winter, 2013, s. 185). Posléze se Joe Hloucha dostal do kontaktu i s jeho bratrem Josefem²², který si v roce 1938 od něj vypůjčil negativy fotografií několika sbírkových předmětů. Fotografie použil v knize *Umění přírodních národů*²³, která byla vydána téhož roku (Winter, 2013, s. 198). Za účelem prodeje předmětů ze své sbírky se Hloucha setkával i s dalšími známými umělci jako byl například Adolf Hoffmeister²⁴. Tomu Hloucha v roce 1938 prodal 34 předmětů pocházejících z Oceánie za 23 000 Kč. Mezi prodanými uměleckými díly byla například malaganová řezba z Nového Irska (Winter, 2013, s. 256–257). Svě sbírky si Hloucha také nechával dokumentovat profesionálními fotografy, lze jmenovat například Alexandra Hackenschmieda a Josefa Sudka (Winter, 2013, s. 197).

V roce 1930 vystavoval Hloucha celkem 1 175 předmětů ze své sbírky v aukčním domě Internationale Kunst – und Auktion – Haus v Berlíně²⁵, kde se je opět pokoušel prodat. Prodeje ovšem šly špatně, a tak některé předměty Hloucha z aukce stáhl, aby příliš neprodělal a díky tomu se dochovala řada těchto vzácných předmětů

²¹ Čapek, Karel, 1890–1938, byl český spisovatel, dramatik, novinář, kritik a filozof. Je autorem například utopicko-fantastických dramát, románů s prvky sci-fi, poetických próz, cestopisných fejetonů i knih pro děti (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

²² Čapek, Josef, 1887–1945, byl český malíř, grafik, ilustrátor, výtvarný kritik, redaktor a spisovatel. Ve své malířské tvorbě byl ovlivněn kubismem, věnoval se také krajině, dětským motivům, knižnímu výtvarnictví a tvorbě politické karikatury (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

²³ ČAPEK, Josef. *Umění přírodních národů*. V Praze: Fr. Borový, 1938. 324 s., 32 s. obr. příl. Stezky; sv. 3.

²⁴ Hoffmeister, Adolf, 1902–1973, byl český spisovatel, malíř, karikaturista a zakládající člen Devětsilu (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

²⁵ *Sammlung Joe Hloucha Prag: Ostasien, Ozeanien, Afrika, japanische Graphik*. Berlin: Internationales Kunst- und Auktions-Haus G.M.B.H., 1930. 52 s.

v České republice. I tak bylo prodáno mnoho exemplářů, zejména z oblasti afrického a jihomořského primitivního umění (Higuchi, 2008, s. 189). Informace o této prodejní výstavě byly publikovány i v českém tisku, konkrétně v časopise *Pestrý týden*²⁶, kde byly zveřejněny fotografie čtveřice nabízených řezeb.

Další výstava Hlouchovy sbírky se uskutečnila v únoru roku 1935. Probíhala v SVU Mánes a jejím iniciátorem byl malíř Emil Filla²⁷. Výstava nesla název *Emil Filla: plastika, suché jehly, lepty, dřevoryty, litografie, oleje – Černošská a tichomořská plastika: 185 soch ze sbírek Joe Hlouchy*²⁸. Jak už toto pojmenování napovídá, v rámci této výstavy byla kromě předmětů z Hlouchovy sbírky vystavena také Fillova díla. Výstavě se dostalo značného ohlasu, byla považována za úspěšnou a byla dokonce nafilmována, ale záznam se bohužel nedochoval (Winter, 2013, s. 193).

S Fillou Hloucha spolupracoval už dříve. V roce 1930 Hloucha zapůjčil Fillovi několik snímků předmětů ze své sbírky. Reprodukce těchto snímků byly použity jednak ve *Volných směrech* a jednak v publikaci *Umění Číny a Japonska* od Curta Glasera, kterou vydal spolek Mánes (Winter, 2013, s. 186). Jejich styky přetrvaly i po společné výstavě a Hloucha dokonce Fillovi několik předmětů ze své sbírky prodal. Jednalo se zejména o předměty původem z Oceánie: fetišová figura z Nové Guineji, malaganová figurální řezba, dvoustranný reliéf s kohoutem z Nového Irska a již dříve několik ašantských závaží z Afriky, (Winter, 2013, s. 190). Některé předměty zakoupené od Hlouchy prodal Filla Adolfu Hoffmeisterovi.

Výše uvedení umělci byli mimoevropskou uměleckou tvorbou jistým způsobem ovlivněni. Dalo by se tedy říci, že se Hloucha svou sběratelskou a obchodní činností v uměleckých kruzích podílel na pronikání vlivů primitivního mimoevropského umění do moderního umění (Winter, 2013, s. 198).

²⁶ Z berlínské dražby východoasijských a afrických sbírek pražského sběratele Joe Hlouchy v berlínském aukčním domě, *Pestrý týden* 5, 1930, č. 50, 13. 12., s. 4 (Winter, 2013, s. 301).

²⁷ Filla, Emil, 1882–1953, byl český malíř, grafik a sochař. Ve své umělecké tvorbě byl ovlivněn Munchovým symbolismem, Goghovou expresivností, Picassem a kubismem. Tvořil zejména figurální obrazy, drobné plastiky a zátiší (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

²⁸ *Emil Filla – Plastika, suché jehly, lepty, dřevoryty, litografie, oleje. Černošská a tichomořská plastika – 185 soch ze sbírky Joe Hlouchy* (kat. výst.), SVU Mánes v Praze 1935 (Winter, 2013, s. 302).

V období 2. světové války se Hloucha zabýval studiem a popisem své sbírky, další oblastí jeho zájmu byla česká gotika. Kromě toho publikoval množství článků například v časopise Světozor²⁹ či Svět³⁰. Přednášel také v rozhlase a jednu přednášku na téma japonská pohádka přednesl v Městské knihovně v Praze (Kraemerová, 2007, s. 40–41).

Ještě za války se Hlouchovi naskytl příležitost znovu ukázat veřejnosti své sbírky. Tentokrát se jednalo o akci Uměleckoprůmyslového muzea v Praze. To uspořádalo v roce 1943 výstavu japonského umění a uměleckého průmyslu. Kromě předmětů z fondů muzea byly ke zhlédnutí také věci z majetku Joe Hlouchy, dále též Náprstkova muzea, Waldesova muzea³¹ a soukromých sbírek jednotlivců. V témže roce se podařilo Hlouchovi prodat část sbírky Náprstkově muzeu, jednalo se přibližně o 460 předmětů pocházejících převážně z Číny a Japonska (Kraemerová, 2007, s. 41).

2.6 Život Joe Hlouchy po 2. světové válce a události po jeho smrti

Po skončení války se Hloucha nadále věnoval mimoevropskému umění, a jelikož byl expertem v tomto oboru, spolupracoval například s Národní galerií a Náprstkovým muzeem, kdy se podílel na určování předmětů v jejich fondech nebo působil jako konzultant při nákupu nových. Současně stále rozšiřoval svou vlastní sbírku. V 50. letech Československá republika usilovala o to, aby získala Hlouchovy sbírky do některé státní instituce. Hloucha nakonec souhlasil s tím, že daruje své sbírky státu výměnou za doživotní rentu. Smlouva byla podepsána v roce 1955 (Kraemerová, 2007, s. 43). Podle ní sbírka připadla státu, ale měla zůstat u Hlouchy až do jeho smrti. Již v době po podpisu smlouvy byly předměty ve sbírce inventarizovány.

²⁹ např. Lžice primitivů, in: *Světozor*, 19. 12. 1941, č. 51, s. 609 nebo Japonská žena v umění 19. století, in: *Světozor*, 27. 2. 1942, č. 4, str. 44 (Kraemerová, 2007, s. 76)

³⁰ Kabuki, in: *Svět*, 6. 5. 1942, č. 18, str. 8–9 nebo Fudži-san, in: *Svět*, 1942, č. 33, str. 13–15 (Kraemerová, 2007, s. 76)

³¹ Muzeum bylo založeno českým podnikatelem a mecenášem umění Jindřichem Waldesem, 1878–1941, který vynalezl patentní knoflík zvaný Koh i noor. Toto jedinečné muzeum spínadel a národopisu bylo otevřeno v roce 1916 v domě čp. 262 v Moskevské ulici v pražských Vršovicích. Po skončení 2. světové války muzeum zaniklo (Galerie DESET, 2013).

Joe Hloucha zemřel 13. srpna 1957. Jeho sbírka poté přešla do správy Náprstkova muzea (jedná se celkem o 8 792 předmětů, většina předmětů je deponována v oddělení asijských kultur – 7 576, menší podíl předmětů najdeme v oddělení etnografickém, oddělení mimoevropské numismatiky a jeden v oddělení pravěku a starověku), v Náprstkově muzeu se také nachází Hlouchova osobní pozůstalost. Část fotografické sbírky je uložena v Uměleckoprůmyslovém muzeu (Kraemerová, 2007).

V roce 1981 byla v Náprstkově muzeu uspořádána výstava ke stému výročí narození Joe Hlouchy (Kraemerová, 2007, s. 44).

V roce 50. výročí úmrtí Joe Hlouchy (2007) se uskutečnila v Náprstkově muzeu výstava nazvaná Japonsko, má láska a zároveň došlo v tomtéž roce k popsání jeho sbírek a zpracování archivního materiálu (Kraemerová, 2007, s. 7).

Jako připomínka 130. výročí Hlouchova narození v roce 2011 se konala v Muzeu Komenského v Přerově v období 6. 5. – 18. 9. výstava s názvem Tou knihou jsem si zamiloval Japonsko. V rámci ní mohli návštěvníci zhlédnout knihy týkající se Japonska, které v Česku vyšly v době Hlouchova života. Celkem bylo vystaveno okolo 90 titulů, což dokládá, že obliba těchto knih byla v době Joe Hlouchy vysoká (Konířová, 2011, s. 4 a 8).

3. Literární činnost Joe Hlouchy

3.1 Celkové zhodnocení Hlouchovy literární tvorby

Touhu stát se spisovatelem měl Joe Hloucha od mládí. Už na obecné škole se začal v psaní cvičit. Společně s bratrem Karlem psal romány, divadelní hry pro vlastní loutkové divadlo a povídky. Bratři je sami knižně upravovali a Karel také ilustroval. Joe Hloucha si od útlého věku vedl deník (ovšem ne kontinuálně, k některým obdobím jeho života záznamy chybí – možná byly zničeny samotným autorem), kam si zapisoval ve formě stručných poznámek své zážitky, později i rozsáhlejší vyprávění (Kraemerová, 2007, s. 11) či nalepoval výstřižky z novin (Kraemerová, 2007, s. 73).

Joe Hloucha se ve své spisovatelské tvorbě zaměřoval na Japonsko. Jeho díla jsou dokladem lásky k této zemi a péče věnované studiu jejích reálií. Kromě románu *Zahrada lásky* je celé jeho dílo zasazeno do japonského prostředí. Téměř všemi jeho knihami se také prolíná motiv sběratelství starého japonského a mimoevropského umění (Šmejkal, 1931, s. 87).

Hloucha vyjadřuje své sympatie k Japoncům. V románech líčí většinou prožité události, přírodu a skutečné osoby. Vypravování plyne klidně, neobsahuje náhlé zvraty. Popisuje detailně místa, zvyky, průběh náboženských obřadů, chce čtenáři zprostředkovat japonskou kulturu. Hloucha je vypravěčem a zároveň zábavným učitelem. Z románů dýchá láska autora k Japonsku, japonským ženám a japonské kultuře (Šmejkal, 1931, s. 88).

Jak již bylo řečeno výše, celé Hlouchovo dílo prolíná jeho zájem o sběratelství zejména japonských předmětů (*Vzpomínky na Japonsko*, *Sakura ve vichřici*, *Moje Paní Chrysanthema*, *Dopisy neznámého*, *Zahrada lásky*). Hlavní postava těchto románů, kterou lze ztotožnit se samotným autorem a jeho zálibou, je Čech a sběratel uměleckých předmětů a starožitností Japonska (Šmejkal, 1931, s. 89).

Dalším charakteristickým rysem románů je jistá melancholie. Ta se projevuje především v tragických nebo alespoň neuspokojivě zakončených závěrečných pasážích (např. *Sakura ve vichřici*, *Polibky smrti*, *Dopisy neznámého*, *Zahrada lásky*, *Moje Paní Chrysanthema*). Toto pravidlo nešťastných konců potvrzuje výjimka, román *Zátopa*, který končí pro jeho hlavní hrdiny – milence šťastně (Šmejkal, 1931, s. 89–90).

Hlouchovo dílo můžeme rozdělit pomocí dvou základních kritérií. Jednak z hlediska časového, vzhledem k jeho zážitkům a zkušenostem, které ho při psaní inspirovaly (například cesty do Japonska) a jednak podle žánru těchto děl a jejich vztahu k realitě.

Pokud se jedná o třídění podle data vydání Hlouchových děl, nabízejí se tři základní kategorie:

- 1) Díla psaná před Hlouchovou první cestou do Japonska: *Sakura ve vichřici* (1. vyd. v roce 1905), *Zátopa* (1. vydání v roce 1906)
- 2) Díla vydaná po Hlouchově první návštěvě Japonska: *Vzpomínky na Japonsko* (1908), *Moje „Paní Chrysanthema“* (1. vyd. 1910), *Pavilón hrůzy* (1913), *Polibky smrti* (1. vyd. 1913), *Dopisy neznámého* (1. vyd. 1923) a *Pohádky japonských dětí* (1926)
- 3) Díla vydaná po druhé cestě Joe Hlouchy do Japonska: *Zahrada lásky* (1929), *Mezi bohy a démony* (1929), *Prodavačky úsměvů* (1929), *Japonečky* (1931), *Pohádky slunného východu* (1944) a *Hokusai* (1949)

Dělení Hlouchových prací podle žánru vypadá následovně: 1–3 = beletrie, 4 = populárně vědecká literatura (Šmejkal, 1931, s. 88–89)

- 1) Díla s fiktivním dějem: *Sakura ve vichřici*, *Zahrada lásky*, *Zátopa*, *Pavilón hrůzy*, *Polibky smrti*
- 2) Díla vycházející ze skutečných událostí: *Vzpomínky na Japonsko*, *Moje Paní Chrysanthema*, *Japonečky*
- 3) Díla smíšená: *Dopisy neznámého* – cesta je autentická, ale láska v dopisech je fantasií
- 4) Populárně naučná díla: *Pohádky japonských dětí*, *Mezi bohy a démony*, *Prodavačky úsměvů*, *Pohádky slunného východu*, *Hokusai*

Kromě knih publikoval Joe Hloucha rovněž velké množství článků v českých i německých časopisech. Jednalo se o texty naučného charakteru týkající se mimoevropského umění a kultury.

3.2 *Sakura ve vichřici*

Ve své fantasmii si Hloucha vytvořil představu japonské milenky, nejkrásnější gejši v celém Japonsku. Často si s ní povídal o jejich lásce a Japonsku. Nakonec se v roce 1902 rozhodl napsat o ní román. V tomto svém díle popisoval rovněž svou vysněnou zemi. Psal o tom, po čem toužil, a co by chtěl ve skutečnosti zažít. Ale pochyboval, že by se jeho sny mohly uskutečnit, a proto končí příběh milostného vztahu s japonskou dívkou tragicky (Šmejkal, 1931).

Román *Sakura ve vichřici* nabídl nakladateli J. R. Vilímkovi a ten ho vydal v roce 1905. Hloucha už byl v té době veřejnosti známý z několika článků o japonském umění a románů na pokračování (například *Dům smrti*, *Zátopa*) publikovaných například v *Českém světě*³² (Kraemerová, 2007, s. 14). Román *Sakura ve vichřici* byl velmi pozitivně přijat jak čtenáři, tak kritikou a stal se jeho nejúspěšnějším a také nejslavnějším dílem. Během 1. poloviny 20. století byl vydán celkem dvanáctkrát. Autor vycházel pouze z nastudovaných reálií (román obsahuje místopisné, geografické, etnografické a folkloristické podrobnosti a popisy) a nikoliv z vlastních zkušeností. V knize vidíme, jak Japonsko vypadalo v jeho snech.

Prvních pět vydání románu vyšlo v nakladatelství J. R. Vilímkem. Měla jednoduchou úpravu a jedinou kresbu od Jaroslava Bendy na obálce. Tato vydání byla realizována v letech 1905, 1918, 1920, 1923 a 1926. Po páté reedici u Vilímka se titulu ujalo nakladatelství A. Neubert (Konířová, 2011, s. 17). Šesté vydání *Sakury ve vichřici* z roku 1928 bylo ilustrováno japonskou malířkou jménem Kadživara Hisako (Konířová, 2011, s. 15). V sedmém vydání z roku 1930 (3. svazek Souboru spisů Joe Hlouchy) můžeme najít reprodukce japonských dřevorezů a ve vydání osmém v následujícím roce opět ilustrace Kadživary Hisako. V roce 1933 pak vyšlo vydání deváté vyzdobené znovu dřevorezů. Desáté vydání z roku 1940 bylo realizováno opět v rámci edice Soubor spisů Joe Hlouchy a byly v něm použity jako ilustrace dřevorezů. V

³² *Dům smrti*, in: *Český svět*, 1905, č. 9 str. 312–314, č. 10 str. 329–330, č. 1 str. 357–358, č. 12 str. 382–383.

Zátopa, in: *Český svět* /K. Hipman/, roč. I., č. 15 str. 70–71, č. 16/17 str. 101–102, č. 18 str. 125, č. 19 str. 145–148, č. 20 str. 166–167, č. 21 str. 190–191, č. 22, č. 23, str. 226–227, č. 24 str. 250–251, č. 26 bez paginace.

následujícím jedenáctém vydání v roce 1942 byly znovu použity ilustrace Kadživary Hisako. Poslední vydání Sakury ve vichřici bylo uskutečněno roku 1948 v Třebechovicích pod Orebem A. Dědourkem s použitím ilustrací stejné japonské malířky (Kraemerová, 2007, s. 73).

Hlouchův první vydaný román je vyprávěn formou deníkových záznamů cestovatele, který se nachází na návštěvě Japonska. Příběh se odehrává mezi 1. dubnem a 10. srpnem převážně v Tokiu. V první části knihy se autor snaží přiblížit čtenářům Japonsko, jeho obyvatele, kulturu a způsob života. Některá názvy a jména jsou zde uvedena v japonštině a jejich překlad je uveden v poznámce pod čarou (např. sakura znamená třešeň). Také některé japonské reálie jsou pro čtenáře vysvětleny v poznámce (např. kuruma je dvoukolový lehký vozík tažený člověkem), což činí toto dílo přístupným a zároveň zajímavým i pro čtenáře bez znalostí o Japonsku a japonštině.

Autor popisuje japonské chrámy včetně průběhu jedné z bohoslužeb, které se jako turista účastní. Představuje čtenářům i typické obrázky z japonské každodennosti (japonské obydlí a jeho vybavení i zvláštnosti japonského zahradnictví).

Před oltářem „Rokudo-no-žiro-sama“ sedmero pomocníků v nouzi a zoufalství, tísnilo se mnoho zbožných poutníků. Ti, kteří nevěřili zcela své bezúhonnosti, hleděli si nakloniti „Emma-Sama“, hrozného vládce pekla a krále života posmrtného. Jiní opět odbývali svou pobožnost tlučením na velké zvony, někteří točili pohyblivou knihovnou naplněnou buddhistickými knihami, zaplativše dříve určitý poplatek stojícímu u ní bonzu.

Učinil jsem rovněž tak, a otočil jsem pětkrát knihovnou dokola. Mám tedy zásluhu, jako bych přečetl všech 5770 buddhistických děl pětkrát po sobě. (Hloucha, 1918, s. 13)

I v tomto románu hrdina často nakupuje japonské předměty do svých sbírek. Kromě již zmiňovaného sbírání japonských předmětů jsou do příběhu vkládána převyprávění japonských pověstí, pohádek a povídek pojící se k místům nebo bohům zmiňovaným v knize. Autor také v textu cituje japonské básně či písně v českém

překlada. Celkově text knihy svědčí o podrobných autorových znalostech Japonska ve všech možných ohledech.

V jednom z chrámů se cestovatel setkává s modlící se krásnou japonskou dívkou, která hned upoutá jeho pozornost. Poté, co dům jeho hostitele vyhoří, si hlavní postava románu najde nové ubytování, jež je shodou okolností v domě, kde bydlí i dívka z chrámu. Dívka je dcerou majitele domu, jmenuje se Sakura (třešeň, stejně jako strom, který byl zasazen na zahradě po jejím narození) a seznamuje hosta například s japonským uměním, zejména malířstvím i s historií samurajů.

Společně s hostitelskou rodinou se cestovatel účastní slavnosti sakur, při které se Japonci těší pohledem na rozkvetlé květy sakur. Shlédnou také zápasy sumo. V rámci příběhu jsou popsány i specifika japonské hudby a divadla. Hlavní hrdina se také vypraví z Tokia na výlet na Enošimu (ostrov a poutnické místo šintoistického náboženství) a do Kamakury (poutní místo buddhistů). Navštíví i vystoupení kouzelníků. Zažije a popisuje slavnost chlapců, Nobori-no sekku, která představuje obrovskou lásku japonských rodičů ke svým dětem. Účastní se také slavnosti řeky Sumidy, která se slaví na lodích s lampiony a ohňostroji. Navštěvuje spolu se Sakurou její přítelkyni O-iši, která umírá v buddhistickém klášteře a od Sakury se dozvídá smutný příběh jejího života. Autor také v knize kritizuje Japonce, kteří se snaží napodobovat evropské chování a zvyky, místo toho, aby se drželi svých zvyků a tradic.

Postupně se sbližuje se Sakurou a jejich vzájemná náklonnost přeroste v lásku. Také deníkové zápisky tomu odpovídají. Autor se méně věnuje japonským reáliím a místo toho popisuje rozvíjející se vztah se Sakurou.

Láska je nadmíru sobecká. Nedovoluje mi v poslední době ani studovati město, ani zabývati se literaturou. S hrůzou shledávám, že zanedbávám svůj denník, a píše-li do něho, pak týká se to pouze mé Sakury. (Hloucha, 1918, s. 220)

Během japonské slavnosti milenců se rodiče Sakury dozvěděli o vztahu a plánu své dcery. Svolení k sňatku s Evropanem a odjezdu ze země od nich Sakura sice dostane, ale aby k tomu mohlo dojít, potřebuje Sakura ještě svolení od strýce v Kiotu, kterému je rodina velmi zavázána. Zatímco Sakura odjela ke strýci, cestovatel se

vypravil na výlet do božiště Nikka, což je město paláců a chrámů uprostřed lesů s velkým buddhistickým chrámem. V knize je podrobně vylíčen vzhled chrámu, bran a nádvoří i procházky v lese v horách. Po návratu do Tokia se dozvídá od Sakury, že její strýc k sňatku nesvolil. Sakura se vzdává všech nadějí na štěstí. V noci pak vypukne bouře, blesk zasáhne třešňový strom na zahradě a rozlomí Sakuřin milovaný strom. Sakura strom ztotožňovala se svou duší. Ráno se ukáže, že Sakura spáchala sebevraždu. Zdrčený cestovatel opouští Tokio a po Sakuře mu zbyly jen vzpomínky v deníku.

3.3 *Další knižní díla Joe Hlouchy*

Kromě Sakury ve vichřici bylo vydáno třináct dalších knih napsaných Joe Hlouchou. Protože se tyto tituly netěšily takové pozornosti jako autorův debut, budou zde představeny pouze ve stručnosti. Všechny Hlouchovy knihy, stejně jako Sakura ve vichřici, jsou dokladem spisovatelovy lásky k Japonsku a samozřejmě přibližují svým čtenářům Japonsko a jeho poměry. Sám Hloucha často v knihách napsaných po své druhé cestě do Japonska upozorňuje na změny, které se v zemi udály od jeho prvního pobytu zde.

Po Sakuře ve vichřici následoval další Hlouchův milostný román nazvaný Zátopa. Dvakrát vyšel v nakladatelství J. R. Vilímek a to v letech 1906 a 1921. Potřetí a naposledy bylo toto dílo vydáno jako čtvrtý svazek Souboru spisů Joe Hlouchy nakladatelství A. Neubert v roce 1930 (Kraemerová, 2007, s. 73). Vypráví o lásce rybáře Saita a dívky Haru, které není lidmi přáno, ale zato dostane požehnání od svaté Kvanon. Autor se v tomto textu inspiroval starojaponskými pověstmi, nenalezneme tedy zde na rozdíl od většiny autorových děl postavu cestovatele a sběratele, z jehož pohledu je příběh vyprávěn. Místo něj se v této romanci objevuje mnoho emocí a citů, ale také pro autora typické barvitě líčení japonské přírody (Hloucha, 1930). Kniha obsahuje ilustrace inspirované japonskými dřevořezy (Konířová, 2011, s. 11).

V řadě knih, tak jak byly postupně vydány, následuje kniha Vzpomínky na Japonsko. Jedná se o soubor jedenácti povídek, který vznikl po první Hlouchově návštěvě Japonska a vyšel roku 1908 v nakladatelství V. Šimáček. Detaily autor později použil v dalších svých knihách (například povídka Vějíř byla začleněna do Dopisů

neznámého a povídka *Moje paní Chrysanthema* byla rozpracována a spojena s dalšími povídkami ve stejnojmenném románu) (Kraemerová, 2007, s. 22).

Další Hlouchovo literární dílo se jmenuje *Moje „Paní Chrysanthema“*. Tato kniha je autobiografická, obsahuje Hlouchovy zážitky z pobytu v Japonsku, kde vstoupil do krátkého účelně uzavřeného sňatku s Japonkou Tamou (paní Drahokam), aby lépe poznal japonský styl života a porozuměl lépe tamějším obyvatelům. Dílo je věnováno Pierre Lotimu, francouzskému cestovateli a spisovateli, který tak jako Hloucha uzavřel formální manželství s Japonkou a své zkušenosti z něj popsal ve své knize *Paní Chrysanthema*³³ (Hloucha, 1936).

Děj tohoto Hlouchova díla se odehrává v době po vítězství Japonska v rusko-japonské válce, hlavně v Osace. Postavy románu jsou obrazy skutečných lidí, se kterými se Hloucha v Japonsku setkal (Hloucha, 1936). Kniha vyšla poprvé v roce 1910 v bibliofilské úpravě³⁴ v nízkém nákladu ve Spolku čes. bibliofilů (Koniřová, 2011). Následovala dvě vydání v letech 1922 a 1926 realizovaná nakladatelstvím J. R. Vilímek. Naposledy toto dílo vyšlo roku 1936 jako pátý svazek Souboru spisů Joe Hlouchy v nakladatelství A. Neubert pod názvem *Tama-San: Moje „Paní Chrysanthema“* (Kraemerová, 2007, s. 74).

Další položkou v bibliografii Joe Hlouchy je sbírka sedmi strašidelných povídek *Pavilón hrůzy*, která vyšla v roce 1920 u Jana Kotíka s ilustracemi Otakara Štáfla. Podnázev knihy říká „sedm povídek, které vyprávěl pan Murakami Sagoro sedmi synům svých přátel v zahradním pavilonu v Akasace v Tokiu kolem půlnoci jednoho říjnového dne letopočtu Mejdži, aby je odnaučil strachu a zbabělosti“ (Koniřová, 2011, s. 15). Autor se snažil napodobit styl japonských pověstí a povídek, historiky jsou samozřejmě zasazeny do japonského prostředí. Jejich názvy zní: *Ukradená Toba*, *Historie jedné tmavé noci*, *Svatba*, *Bonzova hlava*, *Buddhovy slzy*, *O-Juwa-Inari-Daimiodžin* (Hloucha, 2001) a *Modrá svítilna*.

³³ LOTI, Pierre. *Paní Chrysanthema: román*. Praha: J. Otto, 1905. 266 s. Knihovna Lumíra; 6.

³⁴ Bibliofilie je kniha vydaná v obzvláště propracované typografické úpravě, často s použitím kvalitního papíru a většinou s originálními ilustracemi. Náklady tohoto typu knih bývají nízké a výtisky mohou být očíslované (Koniřová, 2011).

Další soubor Hlouchových povídek, který byl vydán, se jmenuje Polibky smrti. Jedná se o sedm melancholických povídek o japonské lásce, které končí smrtí (Země pod nebesy, Kalné-li zrcadlo, smutná je duše ženy, Neznámá svatá, Kočka z Nabešimy, Chránová tanečnice, Poslední zásvit dne a V kameliovém sadě). Autor se zde opět pokusil napodobit styl starých japonských pověstí. Sbíрка vyšla třikrát v nakladatelství J. R. Vilímek v letech 1913, 1920 a 1921 s ilustracemi ve stylu japonských dřevořezů malíře Otakara Štáfla. V roce 1933 bylo její nové vydání v nakladatelství A. Neubert barevně ilustrováno Rudolfem Adámkem (Konířová, 2011, s. 12).

Dvakrát byl vydán Hlouchův román Dopisy neznámého. Poprvé to bylo v roce 1923 v nakladatelství J. R. Vilímek, podruhé roku 1929 v nakladatelství A. Neubert s ilustracemi Jana Gotha³⁵. Jak už název napovídá, Dopisy neznámého jsou v podstatě románem psaným v dopisech. Jedná se o dopisy zasílané neznámým českým cestovatelem z jeho cesty do Japonska milence do Prahy. Celý román je zakončen tím, že se tyto dopisy dostávají do rukou autora a ten je takto zveřejňuje. Autor zde propojuje zážitky ze své první cesty do Japonska s fiktivními dopisy českého cestovatele, které vytvářejí tragickou atmosféru díla. Milostné drama v dopisech je čtivým románem, ovšem autor nezapomíná ani na podrobné popisy cestovatelových zážitků, informace o životním stylu Japonců, o japonské kultuře a pamětihodnostech, které vycházejí z Hlouchových zkušeností a znalostí (Hloucha, 1929a).

V roce 1926 vyšla v nakladatelství A. Neubert publikace Joe Hlouchy nazvaná Pohádky japonských dětí. Obsahuje 51 reprodukcí fotografií a starých dřevorytů z vlastnictví autora, snaha byla co nejvíce napodobit tradiční úpravu japonských knih (velmi tenký papír, text je vždy jen na jedné straně listu a je černě orámován). Co se týče obsahu, má kniha dvě různé roviny. První popisuje život japonských dětí a vzájemnou lásku rodičů a dětí v Japonsku. Druhá už jsou samotné pohádky (celkem jich je patnáct), které jsou nejen zábavné, ale i poučné (Kraemerová, 2007, s. 32–33). K tématu dětských pohádek se Hloucha později znovu vrátil v knize nazvané Pohádky

³⁵ Goth, Jan, nar. 1889, byl malíř a ilustrátor, žák prof. Hynaise. Věnoval se akvarelům, knižním ilustracím, knižním obálkám a tvorbě exlibris (Konířová, 2011, s. 38).

slunného východu. Tento titul vyšel v roce 1944 v nakladatelství Karel Červenka s ilustracemi Zdeny Valentové (Konířová, 2011, s. 22).

Zvláštní místo v soupisu Hlouchových spisů má dílo *Zahrada lásky*, které bylo vydáno roku 1929 v nakladatelství A. Neubert s ilustracemi Jana Gotha. *Zahrada lásky* je příběh dvou mužů – důstojníka Polanského a tajemného sběratele Ebranna, pražské dívky a imaginární čínské princezny, jenž se odehrává v českém prostředí. Je to jediné Hlouchovo knižní dílo, které se neváže k Japonsku. Přesto se i zde vyskytuje postava cestovatele a sběratele mimoevropského umění (Kraemerová, 2007, s. 35–36).

Další Hlouchův titul, vydaný v roce 1929 (A. Neubert), *Mezi bohy a démony* má populárně naučný charakter. Autor ho věnuje japonským chrámům, démonům a bohům. V předmluvě popisuje probíhající změny Japonska a jeho obyvatel. Záporně vnímá jeho amerikanizaci, přejímání evropské kultury, industrializaci a úpadek tradičního národního umění. Naopak pozitivně hodnotí přetrvávající nábožnost a pověřivost Japonců. V této knize o devíti kapitolách se Hloucha snaží čtenářům barvitě popsat své zážitky z návštěvy významných japonských památek a poutních míst (chrám Asakusa Kannon v Tokiu, chrámový komplex v Naře, posvátný ostrov Mijadžima, chrám Inari no Jaširo v Kjótu, chrámy v Kumamotu, památky v Nikkó, šintoistické chrámy v Kjótu a sochu Buddhy Amidy v Kamakuře) (Hloucha, 1929b).

Prodavačky úsměvů, vydané také v roce 1929 (A. Neubert), jsou jednou ze dvou prací Joe Hlouchy věnovaných tématice japonských žen. Kniha je rozdělena na dvě části. První je nazvána *gejši* a druhá *oiran* a *džoro*. V textu se střídají dvě různé slohové roviny. Autor jednak popisuje své vlastní zážitky a pocity z Japonska, tamějších tradic, životního stylu a setkání s ženami, o kterých kniha pojednává. Zároveň také poskytuje čtenářům výklad japonských reálií, například historie těchto povolání, průběh vzdělávání mladých dívek a rutinu jejich životů (Hloucha, 1929c).

Kniha *Japonečky*, která vyšla roku 1931 (A. Neubert), obsahuje tři Hlouchovy povídky (*Ctihodná lázeň hotelová*, *Odpoledne na rohožích*, *Kočičky*) s tematikou točící se okolo postavení žen v japonské společnosti. První se týká postavení vdané ženy, druhá představuje japonskou moderní svobodnou ženu a třetí je o *gejšách*. Zážitky se vztahují k Hlouchově druhému pobytu v Japonsku (Hloucha, 1931).

Poslední Hlouchova práce nese název Hokusai. Autorovým cílem bylo přiblížit čtenářům život a dílo japonského ilustrátora a malíře Kacušika Hokusaie, 1760-1849, který patřil do skupiny umělců Ukijo-e riu, jejíž členové se zaměřili na zpodobňování běžného života. Věnovali se zvláště technice dřevorytu, ilustrovali knihy a tiskli grafické listy. Hokusaiova tvorba byla rozsáhlá, zajímal se o život lidu, posmíval se urozeným a boháčům. Hloucha zde vyjmenovává, co všechno malíř vydal, jaká témata díla obsahují a jejich japonské názvy (Hloucha, 1949). Tento titul byl vydán v češtině v roce 1949 v edici KDO JE nakladatelství Orbis. Dále byl Hlouchův text uveřejněn v německé knize Hokusai: der vom Malen Besessene a anglické verzi Hokusai: The man mad-on-drawing, které obě vyšly v roce 1955 v nakladatelství Artia a na rozdíl od českého vydání obsahovaly velké množství reprodukcí Hokusaiových děl.

4. Knihovna Joe Hlouchy

4.1 *Knihy v Hlouchově osobní knihovně*

Knihy sloužily Hlouchovi už od studentských let k rozšiřování vzdělání. Jak sám říkal vedle shromažďování japonského umění se knihy o Japonsku a jejich studium stalo jeho zálibou: *...Kromě uměleckých japonských předmětů kupoval jsem kdejakou knihu, věnovanou Nipponu a hltal ji přímo s tužkou v ruce....* (Šmejkal, 1931, s. 32)

V době Hlouchova úmrtí čítala jeho knihovna včetně sbírky starých japonských ilustrovaných knih asi 10 000 svazků. Roku 1948 Hloucha o své knihovně napsal: *„...moje rozsáhlá knihovna zabírá sama jeden a půl pokoje ...“*. V té době bydlel Hloucha ve Vladislavově ulici 16 v Praze, kde zůstal až do své smrti (Kraemerová, 2007, s. 42). Hlouchova knihovna se sestávala ze sbírky japonských původních knih a titulů pojednávajících o Japonsku psaných v různých jazycích (Šmejkal, 1931, s. 95).

Pro označení vlastnictví svých knih používal Joe Hloucha exlibris. Jednalo se o razítko³⁶, jehož otisky umísťoval do knih. Razítko bylo obdélníkového tvaru. V horní části obdélníku se nacházel nápis EX LIBRIS psaný verzálkami. V dolní části razítka bylo jméno majitele, tedy JOE HLOUCHA opět psáno verzálkami. Prostředek razítka zabíral čtverec se čtyřmi umělecky upravenými japonskými znaky, které dohromady dávaly Hlouchovo jméno, jedná se o znaky Ho, ro, u, ha.

Kromě samotného exlibris měl Hloucha ještě další razítko odlišného vzhledu, která mohl používat. Jedná se jednak o čtvercové razítko se čtyřmi umělecky upravenými japonskými znaky Hlouchova jména³⁷, stejné jako na razítku exlibris. Dále to byla razítko opět se čtyřmi znaky Hlouchova jména, ovšem bez zvláštní stylizace a ve dvou tvarech: obdélníku a kruhu. Posledním typem bylo kruhové razítko obsahující jeho jméno psané jednak latinkou v horní části, jednak abecedou katakanou v části spodní a dále pak znak trojčipé hvězdy uprostřed. V některých knihách lze narazit na otisk tohoto razítka obsahující pouze znak bez okrajových nápisů. Tato razítka jsou součástí

³⁶ Razítko je značka přidaná k dokumentu, jež jednoznačně určuje nějakou vlastnost dokumentu jako například jeho původ, vlastnictví a dobu vzniku (Rychnovský, 2003, s. 24).

³⁷ Tento tištěný symbol byl také používán v Hlouchových knihách vydávaných nakladatelstvím A. Neubert například na titulních stranách nebo na konci knihy.

pozůstalosti, která se nachází v archivu Náprstkova muzea (Kraemerová, 2007, s. 144). Hloucha používal červenou razítkovací barvu.

Obr. 1 Razítka s Hlouchovým jménem (Kraemerová, 2007, s. 144)

4.2 Památník národního písemnictví

4.2.1 Dějiny a poslání Památníku národního písemnictví

Památník národního písemnictví je muzeum zaměřené na výzkum, shromažďování, uchovávání a zpřístupňování sbírek týkajících se vývoje knižní kultury a literatury na území České republiky. Mimo to také uchovává osobní fondy některých významných českých osobností od 18. století do současné doby a sbírku výtvarných uměleckých děl.

PNP sídlí v prostorách Strahovského klášteřa. Vznikl v roce 1953 jako muzeum české literatury z původního Památníku národní kultury, který byl založen o rok dříve. Literární archiv, jenž spadal původně pod Národní muzeum, byl začleněn do Památníku roku 1964 (Dějiny v datech, 2001). Archiv sloužil od dob založení Národního muzea k uchovávání důležitých dokumentů národního písemnictví. Nyní už tento archiv spravuje přes 6 milionů archivních jednotek vztahujících se k vývoji české literatury od 18. století dodnes. Kromě osobních fondů se zde také nachází fotoarchiv, výstřižkový archiv a audio/video archiv (O literárním archivu, 2001).

4.2.2 Osobní fond Josefa Hlouchy v PNP

Původní informace o Hlouchově osobní knihovně říkaly, že se tato knihovna nachází v Památníku národního písemnictví. Jak bylo potvrzeno v Průvodci po fondech literárního archivu PNP (<http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/h/>) v tamějším archivu se skutečně nacházejí osobní fondy Karla a Josefa Hlouchy. V případě bratra Joe Hlouchy spisovatele Karla Hlouchy se jedná o jeho pozůstalost v rozsahu pěti kartónů obsahující doklady, přijatou korespondenci, rukopisy vlastních románů a tisky (HLOUCHA Karel, 2001).

Ovšem v případě druhé osobnosti Josefa Hlouchy bylo zjištěno, že se nejedná o Joe Hlouchu, který se skutečně jmenoval Josef, i když požíval jméno Joe. Jde o jeho mladšího jmenovce, který byl rovněž sběratelem a žil v letech 1912–1982, ale působil v Liberci. Podílel se v tomto městě na organizaci kulturního života a je autorem krátké publikace o Bedřichovi Böhnelovi³⁸. Jeho pozůstalost v rozsahu 14 kartónů obsahuje jeho přijatou korespondenci, sbírku korespondence, rukopisů a fotografií významných osobností české kultury 19. a 20. stol. (například A. Heyduk, A. Jirásek, V. Kaplický, V. Lacina, S. K. Neumann, J. Seifert), dále tisky a výstřižky (HLOUCHA Josef, 2001). Tato pozůstalost se dostala do PNP v roce 1974.

4.3 Knihovna Orientálního ústavu Akademie věd ČR a Archiv AV ČR

4.3.1 Orientální ústav AV ČR a jeho knihovny

Orientální ústav vznikl v roce 1922 jako instituce sloužící k rozvíjení vědeckých a hospodářských styků s Orientem. Od roku 1929 vydává ústav uznávaný časopis *Archiv orientální*. Po druhé světové válce bylo sídlo ústavu přemístěno do budovy znárodněného konventu řádu Maltézských rytířů v Lázeňské ulici 4. Nové působiště zde našla i knihovna, která v té době úspěšně rozšiřovala své fondy. Roku 1945 bylo také zahájeno vydávání časopisu *Nový Orient*. Po roce 1989 došlo v důsledku restitucí k přestěhování do Prahy-Libně. V současné době se ústav sestává ze tří základních částí: oddělení Blízkého východu, oddělení Jižní Asie a oddělení Východní Asie (Historie

³⁸ HLOUCHA, Josef. *Život a dílo kulturního patrona děčínského okresu Miroslava Bedřicha Böhnela*. Děčín: nákl. vl., 1948. 7 s.

ústavu, 2005). Činnost ústavu se soustředí na výzkum v oblasti dějin, filozofie, náboženství, kultury, jazyka a literatury národů Asie a Afriky. Kromě toho vydává vědecké publikace, vytváří vědecké posudky, spolupracuje s vysokými školami a rozvíjí mezinárodní spolupráci (Kdo jsme, 2005).

Knihovna Orientálního ústavu je veřejně přístupná. Současný rozsah fondu je více než 270 000 svazků (Kdo jsme, 2005). Počátky činnosti knihovny spadají do roku 1929, kdy její chod zajišťoval jen jeden pracovník. Rozvoj knihovny byl tedy velmi pozvolný, v polovině 40. let měla knihovna ve fondu pouze okolo 10 000 svazků. Situace se obrátila k lepšímu po roce 1952, kdy se Orientální ústav stal součástí nově vzniklé Československé akademie věd. Akviziční zájmy knihovny se ovšem z ideologických důvodů soustředily na oblasti a publikace Sovětského svazu, Číny a Severní Koreje. Od 50. let funguje samostatně Lu Sünova čínská knihovna, Tibetská knihovna a Korejská knihovna (Všeobecná knihovna, 2005). V roce 1994 získal Orientální ústav darem knihovnu amerického historika Johna Kinga Fairbanka (1907–1991), který se věnoval dějinám Číny a přál si darovat anglickou část své knihovny některé cizí zemi. Knihovna nese jméno po něm: Fairbankova knihovna (Fairbankova knihovna, 2005). Nejrozsáhlejší Všeobecná knihovna se pak soustředí na publikace týkající se ostatních oblastí Orientu a Afriky (Všeobecná knihovna, 2005).

4.3.2 Knihy Joe Hlouchy v knihovně Orientálního ústavu

Následujícího roku po smrti Joe Hlouchy, tedy v roce 1958, se značná část jeho knihovny dostala do fondu knihovny Orientálního ústavu Československé akademie věd a to včetně Hlouchovy kolekce starých japonských ilustrovaných knih. (Kraemerová, 2007, s. 43). Soubor japonských ilustrovaných knih s dřevořezy byl později přemístěn do Národní galerie v Praze, kde se stal základním prvkem sbírky japonské knižní grafiky (Národní galerie, 2006, s. 9).

Ve Všeobecné knihovně Orientálního ústavu AV ČR nebyly nalezeny žádné informační prameny vztahující se k problematice knihovny Joe Hlouchy, nebyl objeven ani žádný soupis jeho knih. Pokud nějaké relevantní dokumenty existovaly, byly pravděpodobně zničeny při povodních v srpnu 2002. Knihy z Hlouchovy knihovny byly rozptýleny do fondu, nejsou tedy uchovávány jako celek. V rámci fondu by bylo možné

je vyhledávat metodou prohlížení knihy po knize a identifikovat je pomocí razítek exlibris, pokud předpokládáme, že Joe Hloucha všechny své knihy vlastnickou značkou označil. Přestože zde existuje povědomost o tom, že se v knihovně knihy z Hlouchova majetku nacházejí, žádná zmínka o akvizici knih z jeho pozůstalosti, například v časopise ústavu z období po Hlouchově úmrtí, nebyla nalezena.

Protože právě v této knihovně se nalézá většina knih z Hlouchovy knihovny, byl proveden průzkum namátkou vybraných knih z fondu. K vyhledání knižních titulů byl použit naskenovaný jmenný lístkový katalog Knihovny Orientálního ústavu (<http://katalog.orient.cas.cz/ou/>), jenž obsahuje záznamy knih získaných v letech 1929–1991. Vybrány a prohledány byly knihy, které napsal sám Joe Hloucha nebo publikace s ním jinak související (například katalog jeho výstavy). Konkrétně se jednalo o následující tituly:

I. ČIKAMACU Monzaemon

Čikamatsu Monzaemon: Samurajská čest. Hrdinský román ze starého Japany. Česká úprava Síny Drahorádové-Lvové (podle německého vydání Vasallentreue. Název japonského originálu Ču-sin-gura. Obrázky: 18 reprodukcí japonských dřevorytů. Obálka: Utagava Tojokuni. Slovo k českému vydání: Joe Hloucha.)

168 – [I] ss. – [IX] obr. příl. (V Praze.) Světový literární klub (1945.) 8°. brož.

Členský svazek Světového literárního klubu.

(II 11 923, II 16 393, II 16 392, II 39 470)

II. HLOUCHA, Joe

Hokusai. The man mad-on-drawing. With an introduction by Joe Hloucha and 48 coloured woodcuts reproduced from photographs by W. Forman.

115 ss. Prague, Artia 1955. 4°. pl. desky

(III 3 290, III 6 339, III 4 260)

III. HLOUCHA, Joe

Hokusai. The man mad-on-drawing. With an introduction by Joe Hloucha and 48 coloured woodcuts reproduced from photographs by W. Forman. /Second Edition./

115 dvoj. ss. Prague, Artia [b. r.]. 4°. pl. desky

(III 3 821)

IV. HLOUCHA, Joe

Hokusai. Der vom Malen Besessene. Mit einer Einleitung von Joe Hloucha und 48 farbigen Reproduktionen nach Fotografien von W. Forman.

115 ss. Prag, Artia 1955. 4°. pl. deska

- (III 3 291, III 11 823)
- V. HLOUCHA, Joe
Joe Hloucha: Japonečky. Vzpomínky na tři horká odpoledne.
100 ss. V Praze, A. Neubert, 1931. 8vo. p.
(II 13 491)
- VI. HLOUCHA, Joe
Joe Hloucha: Mezi bohy a démony. Črty o japonských chrámech, démonech a bozích, vyzdobené 36 fotografickými přílohami a 61 obrázky jap. malířů v textu.
129 ss., 18 tab. V Praze, A. Neubert, [t. Unie], 1929. 8vo. p.
(III 1108)
- VII. HLOUCHA, Joe
Joe Hloucha: Moje "Paní Chrysanthema". Zápisky z Japonska. //: Druhé doplněné vydání.://
138 ss. Praha, Jos. R. Vilímek [b. r.]. 8°. pův. pl.
Vilímkova knihovna, svazek 190.
(I 5 770)
- VIII. HLOUCHA, Joe
Joe Hloucha: Moje „Paní Chrysanthema". Zápisky z Japonska. Třetí vydání.
138 ss. V Praze, Jos. R. Vilímek [t. Unie], /1926. / 8vo. ppl.
Vilímkova knihovna, svazek 190.
(I 5 710)
- IX. HLOUCHA, Joe
Joe Hloucha: Polibky smrti.
258 ss. – /2/. ss. (7) tab. (V Praze, Jos. R. Vilímek, t. Unie,) b. r. 8vo. pl.
Vilímkova knihovna, sv. 110.
(I 6 607)
- X. HLOUCHA, Joe
Joe Hloucha: Polibky smrti. Vydání čtvrté, [velké] ilustrované první.
174 ss. X tab. V Praze, A. Neubert, 1933. 8vo. p.
(II 26 095)
- XI. HLOUCHA, Joe
Joe Hloucha: Dopisy neznámého. Ilustroval Jan Goth. Druhé vydání.
336 ss. XXIV tab. V Praze, A. Neubert, [t. Českoslov. akc. tiskárna] 1929. 8vo. pp
Soubor spisů Joe Hlouchy. Svazek II.
(II 26 093)
- XII. HLOUCHA, Joe
Joe Hloucha: Prodavačky úsměvů. Kniha o japonských gejšách a kurtizánách.
111 – [V] ss. – XXXII – [VIII] obr. příl. Praha, A. Neubert 1929. 4°. pův. pk.

- (III 6 343)
- XIII. HLOUCHA, Joe
 Joe Hloucha: Sakura ve vichřici. Útržek denníku z cesty po Japanu. Čtvrté vydání.
 256 – [II] ss. Praha, Jos. R. Vilímek 1923. 8°. ppl.
 (I 5 299)
- XIV. HLOUCHA, Joe
 Joe Hloucha: Sakura ve vichřici. Útržek deníku z cesty po Japonsku. S původními ilustracemi
 japonské malířky Kadživary Hisako. Vydání šesté. Ilustrované první.
 170 – /1/ ss. – (9) obr. příl. – (1) pdb. Praha, A. Neubert 1928. 4°. Pův. pl.
 (III 4 538, III 4 618)
- XV. HLOUCHA, Joe
 Joe Hloucha: Sakura ve vichřici. Útržek deníku z cesty po Japonsku. Vydání desáté.
 /:Padesátýtřetí tisíc:/ (Tato... kniha vyzdobena je dvanácti barevnými reprodukcemi podle
 dřevorytů ze sbírky „Jedo meišo niakkei“ /:Sto pohledů na Tokio:/, kterou v letech 1856–1859
 maloval slavný japonský malíř Hirošige.)
 242 – [III] ss. – [XII] obr. příl. V Praze, A. Neubert 1940. 8°. ppl.
 Soubor spisů Joe Hlouchy. Sv. III.
 (II 11 567)
- XVI. HLOUCHA, Joe
 Joe Hloucha: Tama-San. Moje „Paní Chrysanthema“. Šesté vydání.
 163 – [III] ss. V Praze, A. Neubert 1936. 8°. ppl. k.
 Soubor spisů Joe Hlouchy. Sv. III.
 (II 11 566, II 13 733, II 26 086)
- XVII. HLOUCHA, Joe
 Joe Hloucha: Zátopa. S výzdobou dle japonských dřevorytů. Vydání třetí.
 113 – /3/ ss. V Praze, A. Neubert, Českoslov. akc. tiskárna, 1930. 8vo. t. ppl.
 Soubor spisů Joe Hlouchy. Svazek IV.
 (II 1 135, II 14 251, II 26 085)
- XVIII. Hloucha, Joe
 Joe Hloucha: Zátopa. S výzdobou dle japonských dřevorytů. Druhé vydání.
 106 ss. Praha, Jos. R. Vilímek /b. r./ 8°. brož.
 Vilímkova knihovna
 (I 7 223)
- XIX. SAMMLUNG
 Sammlung Joe Hloucha, Prag. Ostasien, Ozeanien, Afrika, japanisme Graphik. Eingeleitet von
 Dr. L. Adam, Berlin... Illustrierter Katalog mit 20 Tafeln.

52 ss. – 20 tb. Berlin, Internationales Kunst- und Auktions-Haus (1930.) 4°. brož
v krabici
(III 4 005)

XX. HLOUCHA, Karel

Karel Hloucha: Požár na východě. Román z války rusko-japonské. S ilustracemi Stan. Hudečka.
[VI] – 352 ss. Praha, Jos. R. Vilímek b. r. 8°. pap.
(II 12 680)

4.3.3 Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR

Jelikož se ve Všeobecné knihovně Orientálního ústavu nedochovaly žádné informační prameny týkající se knihovny Joe Hlouchy, bylo třeba ještě ověřit, zda se nějaké materiály nedochovaly v archivu Akademie věd ČR. Ten je součástí Masarykova ústavu a Archivu AV ČR. Toto vědecké pracoviště vzniklo v roce 2006 sloučením Masarykova ústavu AV ČR a Archivu AV ČR (Historie, 2012). Tento ústav se jednak zaměřuje na výzkum v oblasti moderních českých dějin, archivnictví a kodikologie, jednak zde dochází k přejímání a zpracování archiválií z vědeckých ústavů (Vítejte na stránkách MÚA!, 2012). Samotný archiv funguje od roku 1953, původně nesl název Archiv ČSAV a už tehdy bylo jeho hlavním posláním spravovat fondy archiválií z vědecké činnosti pracovišť ČSAV později AV ČR (Historie, 2012).

Pomocí databáze VadeMeCum (Digitální průvodce Archivu AV ČR – fondy, sbírky a pomůcky on-line) (<http://arbach.mua.cas.cz:8080/vade>) bylo zjištěno, že se v Archivu Akademie věd ČR nalézá fond s názvem Orientální ústav ČSAV. Inventář tohoto fondu vypracovali PhDr. Zdeněk Bisinger a prom. hist. Olga Paulová a má formu překopírovaných evidenčních karet. Samotný fond obsahuje 311 inventárních jednotek v 53 kartónech a pokrývá období činnosti Orientálního ústavu ČSAV v letech 1952–1972. Jedná se například o následující materiály z činnosti Orientálního ústavu: zápisy ze schůzí, personální agenda, plány vědecké práce, konference, sjezdy, spolupráce, projekty, přípravy vydávání publikací, časopis Nový Orient, budova OÚ i archiválie týkající se knihoven. Knihovní materiály jsou určeny tím, že hodnoty v poli Název a znak písemnosti začínají číslem 8, tedy osm set či osmdesát a celkem je zde 12 položek. Co se týče osobních knihoven, inventář obsahuje informace o dokumentech vztahujících

se k předání a uložení Knihovny Dr. Dvořáka v OÚ a dále seznam knih koupených pro OÚ od akademika V. Lesného.

Přímo byly prozkoumány archiválie se signaturou 84 (inv. jednotka 265, kartón č. 44) pod názvem Dary knih a rukopisů, které se týkají období 1956–1964. Bohužel, ani zde se nevyskytuje žádná zmínka o J. Hlouchovi ani jeho knihovně. Inventární jednotka obsahuje například korespondenci ohledně daru knih a rukopisů prof. dr. O. Pertolda do knihovny OÚ nebo korespondenci vztahující se k prodeji tureckých listinných materiálů Doc. Dr. J. Kabrdy.

4.4 Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur

4.4.1 Vojta Náprstek, Náprstkovo muzeum a jeho knihovna

Náprstkovo muzeum bylo založeno Vojtou Náprstkem³⁹ v roce 1862 jako České průmyslové muzeum. Cílem muzea bylo propagovat pokrokové technologie a zlepšit úroveň českého průmyslu i řemesla. Ovšem různí cestovatelé často věnovali muzeu mimoevropské etnografické předměty, které získali na svých cestách. V důsledku těchto akvizic bylo muzeum změněno nejprve na muzeum národopisné a v současnosti se zaměřuje výhradně na kultury neevropské. Nyní tedy nese muzeum název Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur a stále sídlí v Praze na Betlémském náměstí v domě U Halánků.

Vojta Náprstek strávil několik let v emigraci ve Spojených státech amerických a do Prahy se vrátil v roce 1858. Po svém návratu se věnoval rozšiřování své knihovny, kterou otevřel všem svým známým. Mimo to se také angažoval při vzniku vzdělávacího spolku pro ženy nazvaného Americký klub dam a čítárna v jeho domě U Halánků se stala místem, kde se scházeli významní cestovatelé, spisovatelé i politici (Navštivte nás, 2005).

Knihovna Náprstkova muzea spravuje fond o rozsahu více než 65 000 svazků. Sestává se jednak z Historické knihovny Vojty Náprstka, jejím základem jsou knihy a časopisy, které si Náprstek přivezl z Ameriky. Dále knihy, jež patřily už do jeho

³⁹ Náprstek, Vojtěch, 1826–1894, byl český podnikatel, propagátor ženské emancipace, mecenáš a zakladatel národopisného muzea ve svém domě u Halánků. Strávil 10 let v Americe, kde se zajímal o život a kulturu Indiánů (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

studentské sbírky a nakonec knižní publikace i časopisy kupované postupně po jeho návratu. Další část fondu knihovny tvoří Krajská knihovna, která byla budována díky kontaktům Vojty Náprstka s Čechy žijícími v zahraničí. Ti mu za jeho podporu posílali české tisky, krajská periodika, další knihy, fotografie i spolkové doklady. Poslední část knihovny se nazývá Odborná knihovna a její fond je zaměřen na oblast mimoevropských kultur, tedy odpovídá současnému odbornému zaměření muzea. Počet monografických publikací zde převyšuje 25 000 svazků (Knižní fondy Knihovny Náprstkova muzea, 2005).

4.4.2 Hlouchovy knihy v knihovně Náprstkova muzea

Zlomek knih z osobního vlastnictví Joe Hlouchy se nachází v knihovně Náprstkova muzea. Může se jednat o tituly, které tam Hloucha za svého života daroval. Pro muzeum ovšem představovala významnější akvizici jeho sbírka čítající téměř 9 000 předmětů a také cestovatelova osobní pozůstalost, která se nachází ve zdejším archivu.

Problematiku Hlouchovy osobní knihovny v knihovně Náprstkova muzea jsem konzultovala s pracovníkem muzea. Stejně jako v případě knihovny Orientálního ústavu Akademie věd České republiky je zde problém s dohledáváním těchto knih. Byly zařazeny do fondu a informace o jejich původu se nenacházejí v katalogizačních záznamech. Jedinou možností by tedy bylo prohledávat knihy ve fondu a hledat v nich razítka Hlouchova exlibris (Šejbl, 2014).

Prohledány byly knihy z knihovny Náprstkova muzea, jejichž autorem je Joe Hloucha. Knihovna má ve svém fondu často i několik vydání stejného Hlouchova díla. Zároveň bylo prozkoumáno několik knih vztahujících se k jeho osobě, jako je například katalog jeho výstavy v Berlíně. Konkrétně se jednalo o následující tituly:

- XXI. HLOUCHA, Joe
Dopisy neznámého. Praha, J. R. Vilímek 1923. 352 s., váz. Vilímkova knihovna. Sv. 208. (D 1088)
- XXII. HLOUCHA, Joe
Hokusai. Praha, Orbis 1949. 30 s., brož. Kdo je? Sv. 120 (A 449)
- XXIII. HLOUCHA, Joe
Hokusai. Praha, Orbis 1949. 30 s., obr. příl., váz. Kdo je. Sv. 120. (D 1072)

- XXIV. HLOUCHA, Joe
HOKUSAI, Kacušika Hokusai. Der vom Malen Besessene. 1955. (G 3169)
- XXV. HLOUCHA, Joe
Japonečky. Vzpomínky na tři horká odpoledne. Praha, A. Neubert 1931. 99 s., il., váz.
Bibliogr. prací J. Hlouchy na konci knihy. (G 3906)
- XXVI. HLOUCHA, Joe
Mezi bohy a démony. Črty o japonských chrámech démonech a bozích. Praha, A. Neubert 1929. 128 s., il., 36 obr. příl., váz. (G 279)
- XXVII. HLOUCHA, Joe
Moje "Paní Chrysanthema". Praha, Spolek českých bibliofilů 1910. 84 s., brož. (D 1073)
- XXVIII. HLOUCHA, Joe
Pohádky japonských dětí. S 51 obrazy dle fotografií a starých dřevorytů. Praha, A. Neubert 1926. 86 s., il., obr. příl., brož. (G 253)
- XXIX. HLOUCHA, Joe
Polibky smrti. Praha, J. R. Vilímek b. r. 258 s., obr. příl., váz. (D 1074)
- XXX. HLOUCHA, Joe
Prodavačky úsměvů. Kniha o japonských gejšách a kurtizánách. Praha, A. Neubert 1929. 111 s., il., obr. příl., váz. (G 289)
- XXXI. HLOUCHA, Joe
Sakura ve vichřici. Útržek denníku z cesty po Japanu. Praha, J. R. Vilímek 1905. 277 s., váz. Vilímkova knihovna. (D 1076)
- XXXII. HLOUCHA, Joe
Sakura ve vichřici. Útržek denníku z cesty po Japanu. Praha, J. R. Vilímek b. r. 277 s. Vilímkova knihovna. (D 1552)
- XXXIII. HLOUCHA, Joe
Sakura ve vichřici. Útržek deníku z cesty po Japonsku s původními ilustracemi japonské malířky Kadživary Hisako. 8. vyd. Praha, A. Neubert 1932. 177 s., obr. příl., váz. (G 4775)
- XXXIV. HLOUCHA, Joe
Sakura ve vichřici. Útržek deníku z cesty po Japonsku. Původní ilustrace japonské malířky Kadživary Hisako. 12. vyd. Třebechovice p. Orebem, A. Dědourek 1948. 185 s., obr. příl., váz. (G 4774)
- XXXV. HLOUCHA, Joe
Sakura ve vichřici. Útržek deníku z cesty po Japonsku. Třebechovice p. Orebem, Ant. Dědourek 1948. 184 s. (G 6606)
- XXXVI. HLOUCHA, Joe

- SAMMLUNG Sammlung Joe Hloucha Prag. 1930. (C 248)
- XXXVII. HLOUCHA, Joe
Tama-San. Moje "Paní Chrysanthema". 6. vyd. Praha, A. Neubert 1936. 163 s., il., váz.
Soubor spisů Joe Hlouchy. Sv. 5. (E 5140)
- XXXVIII. HLOUCHA, Joe
Vzpomínky na Japonsko. Praha, F. Šimáček 1908. 222 s., váz. (D 561)
- XXXIX. HLOUCHA, Joe
Zátopa. 3. vyd. Praha, A. Neubert 1930. 113 s., il., váz. Soubor spisů Joe Hlouchy. Sv. 4. (E 6257)
- XL. KANZOHN
Kanzohin Zuroku. 1. Nagoya-shi Hakubutsukan. /Obrázkový přehled muzejních sbírek Nagojského městského muzea/. Nagoya, Hakubutsukan 1982. Nestr., 212 obr. na příl. (G 6053)
- XLI. JAPANISCHE
Japanische Malerei der Gegenwart. Berlin, Würfel Verlag 1931. 87 s., 147 obr. příl., váz., příč.
Dieses Buch ist erschienen gelegentlich der Ausstellung von Werken lebender japanischer Maler in der Preussischen Akademie der Künste, Berlin. – Gesellschaft für Ostasiatische Kunst, Berlin. Kaiserlich japanisme Akademie der Künste. Japanisch-deutsches Kulturinstitut in Tokyo. (G 1353)

4.4.3 Hlouchovy knihy v archivu Náprstkova muzea

V archivu Náprstkova muzea se v rámci Hlouchovy rozsáhlé pozůstalosti nacházejí také knihy (Šejbl, 2014). Zároveň se Hlouchovo exlibris může vyskytovat i na jiných knihách v jiných fondech (Šámal, 2014). Pomocí Národního programu retrospektivní konverze RETROKON (<http://nris.nkp.cz/>) bylo v katalogu archivního fondu Náprstkova muzea nalezeno v rámci Hlouchovy pozůstalosti celkem deset záznamů.

Dalším krokem bylo prozkoumání soupisu Hlouchovy pozůstalosti v archivu Náprstkova muzea. Předměty z pozůstalosti Joe Hlouchy jsou zde uloženy celkem v 36 krabicích (Kraemerová, 2007, s. 43). Součástí jsou Hlouchovy osobní doklady, přijatá korespondence od jednotlivců i institucí, korespondence odeslaná, Hlouchovy rukopisy, cizí rukopisy, deníky, zápisníky, sešity, účetní doklady, knihy, mapy a plány, plakáty, programy, pozvánky, tištěná grafika, novinové výstřižky s články Joe Hlouchy a o J.

Hlouchovi, dále výstřižky s tematikou Japonska i jinou, fotografie, pohlednice, fotoalba, fotonegativy, štočky, pět razítek s Hlouchovým jménem v japonských znacích, gramofonové desky a další materiály.

V soupisu Hlouchova osobního fondu byla pozornost věnována knihám. Některé z knih v seznamu samozřejmě odpovídaly titulům nalezeným v rámci katalogu archivního fondu. Ovšem byly zjištěny další položky knižního typu, jedná se zejména o fragmenty knih nebo volné listy. Konkrétně se jednalo o následující tituly:

- XLII. Siebold von, Ph. Fr.: Nippon. Archiv zur Beschreibung von Japan. Leyden, 1832. Vázaná kniha. (Ar. Hloucha 15/1)
- XLIII. dtto-fragment, str. 1–52 (Ar. Hloucha 15/2)
- XLIV. dtto-Inhalt des ersten bis sechszehnten Heftes. (Ar. Hloucha 15/3)
- XLV. dtto-fragment, str. 125–161 (Ar. Hloucha 15/4)
- XLVI. Hoffmann, J. Dr.: Buch von tausend Wörtern. str. 166–191 (Ar. Hloucha 15/5)
- XLVII. Hoffmann, J.: Geschichtstabelln von Japan. str. 22–100 (Ar. Hloucha 15/6)
- XLVIII. Wa Nen Kei five fuccineti Annales Japonici. 1834 (Ar. Hloucha 15/7)
- XLIX. Volné listy se znakovým písmem. (Ar. Hloucha 15/8)
 - L. Beiträge zur Geschichte von Japan. Volné listy, str. 103–154 (Ar. Hloucha 15/9)
 - LI. NIPPON I. Firato und dezima, factoreien der Niederländer auf Japan. Volné listy, příloha obrazové tabulky. (Ar. Hloucha 15/10)
 - LII. NIPPON II. Volk und Staat, Beschreibung der Bewohner von Japan. Volné listy, příloha obrazové tabulky. (Ar. Hloucha 15/11)
 - LIII. NIPPON III. Archäologie. Magatama, die Schütze der frühesten Bewohner der japanischen Inseln. Volné listy, příloha: obrazové tabulky. (Ar. Hloucha 15/12)
 - LIV. NIPPON IV. Künste und Wissenschaften. Längen, Flächen- und Körpermass, Gewicht und Münzfuss des Reiches Japan. Volné listy a obrazové tabulky. (Ar. Hloucha 15/13)
 - LV. NIPPON V. Pantheon von Nippon. Volné listy a obrazové tabulky. (Ar. Hloucha 15/14)
 - LVI. NIPPON VI. Landwirtschaft, Kunstfleiss und Handel. Volné listy a přiložené obrazové tabulky. (Ar. Hloucha 15/15)
 - LVII. NIPPON VII. Die Neben- und Schutzländer von Japan. Nachrichten über Koorrai. Volné listy a příloha obrazových tabulek. (Ar. Hloucha 15/16)
 - LVIII. Pfizmaier, Dr. A.: Gedichte aus der Sammlung der zehntausend Blätter. Wien, 1872. (Ar. Hloucha 16/2)
 - LIX. Kunstindustrielle und technische Notizen. Bez titulního listu. Verlag d. Englischen Kunstanstalt v. A. H. Payne, Leipzig & Dresden. str. 205–344, polokož. vaz. (Ar. Hloucha 16/3)

- LX. Williams, Benjamin Samuel, F. L. S., F. R. H. S.: The Orchid-Grower's Manual. London 1885. (Ar. Hloucha 16/4)
- LXI. Hammer, Vladimír: Takovou slyšel jsem vyprávět pověst.... Praha, 1940. Připsáno Joe Hlouchovi. Ručně psáno, doplněno malovanými ilustracemi s japonskou tematikou. (Ar. Hloucha 16/5)
- LXII. Dr. Josef Kořenský. Životopisná stat' a hrst přátelských vzpomínek k jeho devadesátce. Různí autoři. V Praze 1937. (Ar. Hloucha 16/6)
- LXIII. Dschung-Kuei-Bezwingen der Teufel. Potsdam. Gustav Kiepenhauer Verlag. Str. 1–279, váz. (Ar. Hloucha 16/7)
- LXIV. Schmitter's Joseph Fabel Magazin. Pohádky s bar. ilustracemi, neúplné. (Ar. Hloucha 16/8)
- LXV. Hloucha, Joe: Pohádky japonských dětí. A. Neubert, Praha 1926. Rozebrané a upravované pro nové vydání (Ar. Hloucha 17/4)
- LXVI. Konvolut japonských knížek, časopisů a tisků. (Ar. Hloucha 17/5)

4.5 Sběrka orientálního umění Národní galerie v Praze

4.5.1 Národní galerie v Praze

Předchůdcem Národní galerie v Praze byla instituce založená v 18. století českou šlechtou a měšťanstvem za účelem pozvednutí uměleckého vkusu veřejnosti. Tito příznivci umění vytvořili v roce 1796 spolek nazvaný Společnost vlasteneckých přátel umění, který stál za zrodem hned dvou institucí: Akademie umění a Obrazárny. Národní galerie vznikla právě z této veřejné Obrazárny. Centrální státní uměleckou sbírkou se Obrazárna stala se vznikem nového státu v roce 1918. Roku 1942 se součástí NG staly fondy Moderní galerie, která fungovala od roku 1902. V současné době se Národní galerie v Praze věnuje výzkumu, publikování, pořádání výstav a vzdělávacích programů. Shromažďuje domácí i zahraniční umělecká díla malířská, sochařská a grafická (Historie Národní galerie v Praze, 2005).

Sběrka orientálního umění Národní galerie v Praze byla založena v roce 1952 zásluhou Lubora Hájka. Sběrka čítá více než 13 000 uměleckých i užitkových předmětů pocházejících z Japonska, Číny, Koreje, Tibetu, jižní a jihovýchodní Asie, Afriky a oblasti islámu (sochy, obrazy, keramika, dřevořezy, ilustrované knihy, malba, ...). Tyto sbírky se původně nacházely na Zámku Zbraslav, v současnosti jsou v Paláci Kinských na Staroměstském náměstí. Stálá expozice Umění Asie je zde přístupná veřejnosti od dubna 2014 (Palác Kinských, 2005).

4.5.2 Hlouchovy japonské knihy s dřevořezou v NG v Praze

Hlouchova sbírka ilustrovaných japonských knih s dřevořezou⁴⁰ čítající přibližně 800 svazků se v roce 1958 dostala spolu s jeho ostatními knihami do fondu knihovny Orientálního ústavu Československé akademie věd. Zde se nacházela do roku 1975, kdy se stala, z popudu zakladatele Sbírký orientálního umění Národní galerie Lubora Hájka, součástí této sbírky. Národní galerii v Praze přitom prodal Joe Hloucha malé množství předmětů již v roce 1955 (Kraemerová, 2007, s. 42). Luboru Hájkovi, který se s Hlouchou dokonce osobně setkal, se zároveň podařilo získat asi padesát vzácných svazků japonských ilustrovaných knih, jež se po Hlouchově smrti dostaly k jeho příbuzným (Honcoopová, 1998, s. 14).

V následujících třech letech došlo k její inventarizaci, kterou provedla kurátorka Sbírký japonské grafiky a malby Národní galerie v Praze Helena Honcoopová (Honcoopová, 1998, s. 8). V roce 1997 pak byla v Praze uspořádána výstava s názvem *Knihy řezané do dřeva*⁴¹, kde bylo vystaveno 250 knih ze Sbírký orientálního umění. Helena Honcoopová také stála za zrodem katalogu japonských ilustrovaných knih a rukopisů Národní galerie v Praze⁴², který byl vydán v angličtině v roce 1998.

V celé sbírce asijského umění Národní galerie v Praze se hlavně díky Hlouchovi nalézají celkem 687 knižních titulů (soubor téměř 800 svazků) (Národní galerie, 2006, s. 9). Knihy vznikly převážně v Ósace, Kjótu a pouze menšina z nich v Tokiu v průběhu období Edo⁴³, Meidži⁴⁴ a Taišó⁴⁵, tedy v letech 1603–1926 (Honcoopová, 1998, s. 14).

⁴⁰ Jako dřevořez označujeme tisk z dřevěného štočku, jenž bývá vyřezán podél vláknů, a ze kterého byly odstraněny netiskové oblasti. Tím byl vytvořen reliéf s obrazem, který je pak tisknut (Rychnovský, 2003, s. 29).

⁴¹ HONCOPOVÁ, Helena. *Knihy řezané do dřeva: japonská knižní grafika 17. – 19. století: [katalog k výstavě]*, Praha 26. února – 20. dubna 1997. Vyd. 1. Praha: Národní galerie, 1997. [210] s. ISBN 80-7035-125-X.

⁴² HONCOPOVÁ, Helena, KOIKE, Masatane, REZNER Alam P, 1998. *Japanese illustrated books and manuscripts from the National gallery in Prague: a descriptive catalogue*. Praha: Národní galerie, 303 s. ISBN 80-7035-108-X.

⁴³ Období japonské historie v letech 1603–1867. V této době vládli zemi šógunové z rodu Tokugawa a tito vládců sídlili ve městě jménem Edo (dnešní Tokio). Režim byl politicky stabilní a existovaly zde snahy o celkovou izolaci Japonska od okolního světa (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

Místo původu knih se odvíjí z toho, že Joe Hloucha měl raději Ósaku než Tokio (Honcoopová, 1998, s. 7). Kromě sbírky knih ehon⁴⁶ ilustrovaných tištěnými černobílými nebo barevnými dřevořezy měl Hloucha ve své kolekci 50 velkých obrazových alb s barevnými dřevořezy (Kraemerová, 2007, s. 43) a leporela mistrů plebejské malířské školy ukijoe (Národní galerie, 2006, s. 9).

Lze říci, že Hlouchovy japonské knihy ilustrované dřevořezy nebyly součástí jeho osobní knihovny, ale tvořily samostatnou sbírku. Proto se dnes tato jeho kolekce nenachází v knihovně (původně sbírka byla v knihovně Orientálního ústavu Československé akademie věd), nýbrž v galerii, kam vzhledem ke své umělecké hodnotě patří.

Pro příklad jsem vybrala za všechny dva zástupce starých japonských knih s dřevořezy, které patřily původně J. Hlouchovi a nyní se nacházejí ve sbírkách Národní galerie v Praze. Prvním z nich je titul s katalogizačním číslem 393 v katalogu⁴⁷ Honcoopové, Koikeho a Reznera. V systému Národní galerie v Praze pak má označení Vm 4094 1271/45/158. Je to sbírka poezie nazvaná KYÓKA SANSŨ GASHŨ – (Kaen tsukinami...). Ilustrace v knize vytvořil umělec Totoya HOKKEI⁴⁸. Titul obsahuje 34 černobílých ilustrací, z toho je 19 dvoustránkových a 15 jednostránkových. Svazek má 40 číslovaných listů a rozměry 21 x 15 cm. Datován byl do období let 1820–1830. V knize můžeme vidět razítko Orientálního ústavu a razítko Joe Hlouchy. Hlouchovo

⁴⁴ Období japonské historie v letech 1868–1912. V této éře vládl zemi císař Meidži, byla obnovena císařská moc a svržen šógunát. Došlo k řadě reforem za účelem modernizace státu: armády, školství atd. Japonsko také v té době vedlo dvě vítězné války proti Číně a proti Rusku (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

⁴⁵ Období vlády císaře Jošihita v letech 1912–1926 (Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1996–1998).

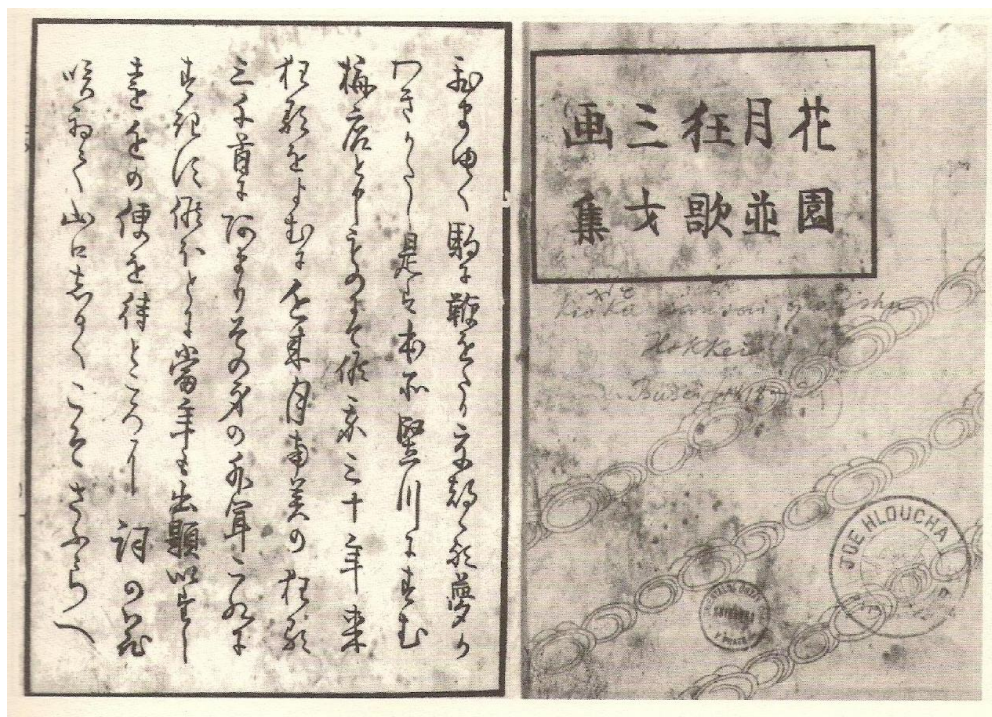
⁴⁶ Termín značí ilustrovanou knihu, ve které jsou obrázky obvykle na stejné stránce jako texty. Ovšem termín se používá i všeobecně, tedy k označení jakékoliv japonské ilustrované knihy (Honcoopová, 1998, s. 267).

⁴⁷ HONCOPOVÁ, Helena, KOIKE, Masatane, REZNER Alam P, 1998. *Japanese illustrated books and manuscripts from the National gallery in Prague: a descriptive catalogue*. Praha: Národní galerie, 303 s. ISBN 80-7035-108-X.

⁴⁸ Hokkei, Totoya, 1780–1850, japonský umělec a žák Hokusaie.

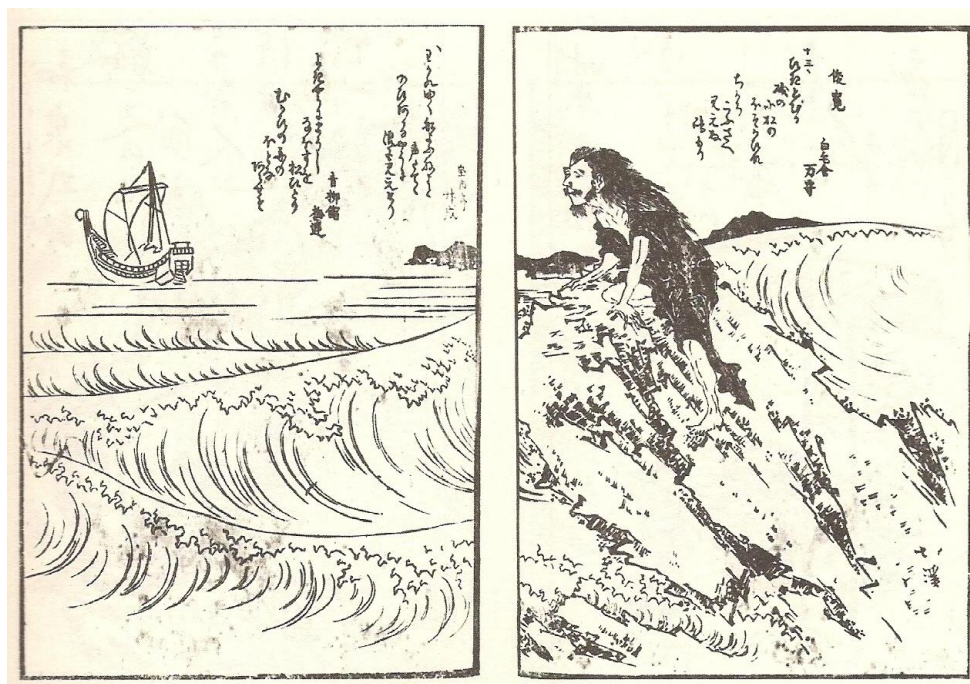
razítko obsahuje jeho jméno psané jednak latinkou v horní části, jednak abecedou katakanou v části spodní a dále pak znak uprostřed.

Druhý vybraný exemplář patří mezi nejstarší v celé sbírce. Jde o ilustrovanou sbírku básní nazvanou EHON WAKAŠŪ o dvaceti listech. Na nich se nachází, kromě ilustrací ve tvaru vějířů, sto dvacet básní, které jsou ztvárněny kaligraficky. Použitý styl ilustrací se nazývá jamatōe a vyznačuje se jasnými barvami, tušovými linkami a figurami kreslenými z nadhledu. Dobou vzniku této knihy bylo 15. století a Hloucha ji získal při svém pobytu v Japonsku v roce 1906. Typově se jedná o Naraehon, což značí ilustrovanou knihu většího formátu, její rozměry jsou 31,1 x 23,6 cm (Národní galerie, 2006, s. 46).

Obr. 2 Frontispis a předmluva díla KYÓKA SANSŌ GASHŪ

(Honcoopová, 1998, s. 183)

Obr. 3 Ilustrace Totoya Hokkeie v knize KYÓKA SANSAI GASHŪ
 (Honcoopová, 1998, s. 201)

Obr. 4 Detail z knihy EHON WAKAŠŪ
 (Národní galerie, 2006, s. 45)

5. Individualizované exempláře knih J. Hlouchy

5.1 *Knihovna Orientálního ústavu*

V knihovně Orientálního ústavu byla ve vybraném vzorku knih nalezena pouze jedna kniha obsahující Hlouchovo exlibris. Jde ovšem o velice zajímavý exemplář, jelikož v něm lze najít kromě razítka exlibris věnování Joe Hlouchovi. Dále zde byly objeveny knihy s vlastnoručním podpisem Joe Hlouchy, které ovšem nemusely patřit do jeho majetku. Pravděpodobně si je jejich majitelé nechali od autora podepsat. Posléze se tyto knihy dostaly do antikvariátů, kde byly zakoupeny pro Všeobecnou knihovnu Orientálního ústavu AV ČR, což lze usuzovat na základě vepsaných poznámek o akvizici.

5.1.1 **Exlibris Joe Hlouchy a věnování Síny**

Exlibris Joe Hlouchy bylo objeveno v českém vydání japonského románu nazvaném *Samurajská čest*⁴⁹. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo I., konkrétně se jedná o jednotku se signaturou II 16 392 (ve Všeobecné knihovně Orientálního ústavu AV ČR). Toto dílo přeložila z němčiny do češtiny Sína Drahorádová-Lvová. Joe Hloucha pro české vydání napsal jednak Slovo k českému vydání a jednak poskytl ze své sbírky 18 japonských dřevorytů, jejichž reprodukce slouží v knize jako obrázkový doprovod a obraz na obálku (kniha je brožovaná).

Hlouchovo exlibris se konkrétně nachází v pravém dolním rohu na první liché stránce. V horní části této stránky se rovněž nalézá signet, značka nakladatelství, tvořený zkratkou názvu nakladatelství SLK. Uprostřed strany je ručně napsané věnování Joe Hlouchovi od Síny Drahorádové-Lvové⁵⁰. Jeho přesné znění je následující: *Hloucha*

⁴⁹ MONZAEMON, Čikamatsu. *Samurajská čest: hrdinský román ze starého Japanu*. Vydání první. V Praze: Světový literární klub, 1945. 168 s.

⁵⁰ Drahorádová-Lvová, Sína, nar. 1897, byla česká spisovatelka (např. románů *Dva světy* a *Jadwiga*), redaktorka a překladatelka z japonštiny (AUT – Úplné zobrazení záznamu: Drahorádová-Lvová, Sína, nar. 1897, 2009)

nás naučil milovati Japonsko, ⁵¹ Japonsko nám učinilo Hlouchu / milovaným. / Zůstaňte si věrni! / Sína. / Koncem světové války 1945.

Na hlavním titulu, který obsahuje informace o jménu autora, titulu a podtitulu, osobě odpovědné za českou úpravu a názvu nakladatelství, je na pravé dolní polovině strany umístěno razítko se znakem trojcípé hvězdy a Hlouchovým jménem v latině a v japonských znacích.

5.1.2 Autogramy Joe Hlouchy

Při průzkumu vybraných titulů byly ve Všeobecné knihovně Orientálního ústavu Akademie věd České republiky nalezeny dva svazky s podpisem Joe Hlouchy. Jednou z těchto knih byla Hlouchova Tama-San⁵². V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo XVI., v knihovně Orientálního ústavu AV ČR má tato jednotka signaturu II 13 733. Jedná se o titul s pevnou vazbou, v knize je tužkou připsána informace, že byla koupena v antikvariátu, Kirovova za 18 Kč s datem 3/4 58. Samotný Hlouchův autogram se nachází na patitulu, pod názvem knihy Tama-San uprostřed stránky. Podpis je situován úhlopříčně směrem vpravo vzhůru. Je doplněn zakroužkovaným letopočtem 1942 a Hlouchovým čtvercovým razítkem se čtyřmi umělecky upravenými japonskými znaky jeho jména.

Druhým exemplářem obsahujícím podpis Joe Hlouchy, jenž byl zde objeven, je šesté vydání *Sakury ve vichřici*⁵³ z roku 1928. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo XIV., v knihovně Orientálního ústavu AV ČR má tato jednotka signaturu III 4 618. Kniha má pevnou vazbu a podle ručního zápisu s datem 27/9 58 v knize samotné byla zakoupena v antikvariátu Dlážděná za 60 Kč. Hlouchův podpis najdeme, stejně jako v předchozím případě, na patitulu. Tentokrát ovšem v horní části strany nad názvem titulu *Sakura ve vichřici*. Autogram je opět psán našikmo a pod ním lze spatřit

⁵¹ V této kapitole znak "/" představuje konec řádku a začátek dalšího, v případě přesného přepisu textu, který je odlišen kurzívou.

⁵² HLOUCHA, Joe. *Tama-San: Moje "paní Chrysanthema": [Novela z japonského prostředí]*. Šesté ilustrované vydání. V Praze: A. Neubert, 1936. 163 – [III] s. Soubor spisů / Joe Hloucha; Sv. V.

⁵³ HLOUCHA, Joe. *Sakura ve vichřici: útržek deníku z cesty po Japonsku*. Vydání šesté, Ilustrované první. Praha: A. Neubert, 1928. 170 s., 1 list, 11 obr. příl.

Hlouchovo čtvercové razítko se čtyřmi umělecky upravenými japonskými znaky jeho jména.

5.2 Knihovna Náprstkova muzea

V knihovně Náprstkova muzea byly zjištěny jednak knihy s Hlouchovým exlibris, které tedy můžeme považovat za součást jeho knihovny a jednak knihy, jež obsahují Hlouchovo věnování. Tyto knihy tudíž nepatřily do jeho soukromé knihovny, ale pravděpodobně je původně alespoň po krátkou dobu vlastnil. Kromě razítek exlibris byla v některých knihách objevena jiná Hlouchova razítka a ve dvou případech také výstřižky z novin.

5.2.1 Exlibris Joe Hlouchy

Hlouchovo exlibris bylo nalezeno v německy psané knize *Japanische Malerei der Gegenwart*⁵⁴ vydané v roce 1931. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo XLI., v knihovně NpM má signaturu G 1353. Kniha je věnována tématu japonské současné malby. Byla vydána při příležitosti výstavy děl japonských malířů v rámci Pruské Akademie umění v Berlíně v lednu a únoru roku 1931. Kniha má pevnou vazbu a název titulu je vyveden na deskách zlatým písmem. Ve svazku je kromě textu seznam vystavených děl a 147 černobílých fotografií. Hlouchovo exlibris se nachází v pravém dolním rohu přední předsádky.

Další exlibris Joe Hlouchy se nachází v jím napsané knize *Hokusai*⁵⁵. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo XXIII., v knihovně NpM má signaturu D 1072. Svazek má pevnou vazbu, na předních deskách je portrét Hokusaie podle kresby jeho dcery Ojej a svisle napsaný název titulu. Součástí tohoto vydání jsou pohlednice s reprodukcemi Hokusaiových obrazů vlepené na prázdných stránkách, které by se daly případně použít a někomu poslat. V pravém dolním rohu přední předsádky se nachází

⁵⁴ *Japanische Malerei der Gegenwart: [Erschienen gelegentl. d. Ausstellung von Werken lebender japan. Maler in d. Preuss. Akademie d. Künste, Berlin, Jan./Febr. 1931]*. Ryōjirō, Fukuhara. Berlin-Lankwitz: Würfel-Verl, 1931, 87 s.

⁵⁵ HLOUCHA, Joe. *Hokusai*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1949. 30 s. Kdo je; Sv. 120.

Hlouchovo kruhové razítko se znakem trojčipé hvězdy a jeho jménem v latince a katakaně okolo něj. Samotné Hlouchovo exlibris je na titulní straně, v její dolní polovině vpravo.

Hlouchovo razítko exlibris je také v knize nazvané *Moje „paní Chrysanthema“*⁵⁶ vydané v roce 1910. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo XXVII., v knihovně NpM má signaturu D 1073. Jedná se o bibliofilské vydání črty, která vyšla původně ve sbírce *Vzpomínky na Japonsko* v nakladatelství F. Šimáček. Svazek se nachází v tmavém pouzdru zdobeném listy, květy a motýly. Samotná knížka má měkkou vazbu a ornamentální motiv na obálce. Informace o autorovi, titulu a roce vydání jsou ve žlutém obdélníku s černým rámcem v pravém horním rohu obálky. Knížku vyzdobil Slavoboj Tuzar, zhotovil Karel Dyrnk v Grafickém atelieru Vojtěcha Preissiga a svázal Ludvík Bradáč. Náklad byl 250 výtisků. Hlouchovo exlibris lze nalézt v levém dolním rohu frontispisu. Na titulní straně se pak nachází Hlouchův symbol se znakem třicípé hvězdy.

5.2.2 Sakura ve vichřici s výstřižky

Unikátním exemplářem knihy z Hlouchova majetku je první vydání *Sakury ve vichřici*⁵⁷, jeho debutu a zároveň jeho nejúspěšnějšího díla vůbec. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo XXXI., v knihovně NpM má signaturu D 1076. Kniha má pevnou vazbu, desky jsou modré s motivem letících ptáků. Hlouchův čtvercový znak se čtyřmi stylizovanými znaky se nachází v pravém dolním rohu patitulu. Na frontispisu pak lze najít kruhové razítko se čtyřmi znaky a ve spodní části titulní stránky znak trojčipé hvězdy. Na rubové straně titulního listu, v její dolní části vlevo, se nachází Hlouchovo exlibris. Na protější liché straně se v dolní polovině vpravo nalézá obdélníkový symbol se čtyřmi znaky Hlouchova jména.

Na konci knihy (strana 277) najdeme kromě razítka knihovny Náprstkova muzea Hlouchův znak trojčipé hvězdy. Ve volném prostoru stránky je vlepěn výstřižek z novin

⁵⁶ HLOUCHA, Joe. *Moje „paní Chrysanthema“*. Vyzdobil Slavoboj Tuzar. Volné vyd. Praha: Spolek českých bibliofilů, 1910. 84 s.

⁵⁷ HLOUCHA, Joe. *Sakura ve vichřici: útržek denníku z cesty po Japanu*. V Praze: Jos. R. Vilímek, [1905]. 277 s. Vilímkova knihovna; 43.

s recenzí této knihy. Tužkou je na stránce pod článkem připsáno -*Slovo*- a v samotném článku jsou tužkou podtrženy celkem tři věty a jedno slovo: *Dokonalejšího a pronikavějšího debutu těžko si představit.; noblessy; Julius Zeyer byl neodolatelný jako romantik Žaponska. Pan Hloucha je ještě neodolatelnější jako i m p r e s s i o n i s t a Ž a p o n s k a.*

Na další dvojstraně následuje pět dalších recenzí. K některým je připsán titul periodika, ze kterého výstřižek pochází, a v některých jsou opět podtrhány některé pasáže. U prvního výstřižku je opět připsáno *Slovo* a podtržena jsou slova *sympatie; tichou a krásný*. U druhého výstřižku je pouze připsáno: *Pražská lidová revue*. U posledního článku na stránce je připsáno *Nár. Listy 3/2*. Druhá strana obsahuje dvě vlepené recenze. První článek nemá zdroj, ale je pod ním podepsán T. E. Tisovský. Vlnovkou je podtržen text (Hloucha pravděpodobně s výrokem nesouhlasil, Sakura ve vichřici byla jeho románovou prvotinou.): *nedávno vydal u Vilímka dobrodružný román rázu verneovského. Kdo jej četl, ví, že imitace podařila se mu až ku podivu*⁵⁸. Rovnou čarou je podtrženo: *Čte se velmi dobře. Spisovatel je zručný stylista a má smysl pro poesii*. Poslední článek pochází od téhož autora, vrací se k Sakuře ve vichřici a uznává svůj omyl.

Článek pokračuje ještě na další straně knihy, kde ovšem píše, že autorem románu *Hra osudu* inspirovaného verneovkami je Hlouchův bratr *Charles Hloucha* (Jméno Charles je tužkou přeškrtnuto, bratr se jmenoval Karel). Pod ním následuje ještě jeden článek, kde je pouze tužkou připsáno *24/3*. Dosud jmenovanými články je přelepen původní text nabízející knihy nakladatelství. Následující články se již nacházejí na zvláštních vlepených listech.

Na dvou stranách je ručně přepsána recenze z *Besedy učitelské 11/3*. Název týdeníku a titulek *Sakura ve vichřici* jsou podtrženy vlnovkou. Na další liché straně pak následuje článek s poznámkou psanou tužkou pod ním: „*Ratibor*“ *Hradec Králové*. Následující sudá strana je ponechána prázdná. Na čtyřech dalších stranách je pak ručně psaná další recenze. Vlnovkou je zde podtrženo: *Národ a škola.; Sakura ve vichřici*. Stojí tu také datum *I. /V. 05*. Podtrháno linkou je: *jest dílo svrchovaně umělecké; jest*

⁵⁸ HLOUCHA, Karel. *Hra osudu*. Praha: Vilímek, 1903. 200 s. Vilímkova knih. mládeže dospívající; 24.

literárním umělcem prvního řádu a to je stylizace vzácná, vybraná. Na poslední list je nalepený papír s dalším ručně psaným textem recenze. Vlnovkou je podtrženo *Joe Hloucha: Sakura ve vichřici*. Rovnou čarou je podtržen text: *v půvabnou báseň*. Tužkou je připsáno: *Šťastný domov 21/3 05*.

5.2.3 Polibky smrti s vloženým tiskem

Další knižní jednotkou, ve které bylo nalezeno více individualizovaných prvků, byla Hlouchova kniha sedmi povídek s názvem *Polibky smrti*⁵⁹. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo XXIX., v knihovně NpM má signaturu D 1074. Kniha má pevnou vazbu, desky jsou šedé barvy. Na předních deskách je v ornamentálním rámci uvedeno jméno autora a název titulu. Exlibris Joe Hlouchy se nachází v pravém dolním rohu první liché strany. Další, tentokrát kruhové razítko se znakem a jménem v latině a v japonských znacích, se nachází na patitulu, opět vpravo dole.

Na konci knihy, mezi poslední stranou textu a obsahem (strany 258 a 259), jsou vloženy dvě složené stránky z novin, ve kterých jsou informace o díle *Polibky smrti*. Na první z nich nalezneme v záhlaví informaci: *I. Příloha „Národní politiky“ k číslu 353. ze dne 22. prosince 1912.* Pod titulkem *Písemnictví. Pod stromeček. III.* se nachází také recenze této Hlouchovy knihy. Jejím autorem byl Fr. Sekanina. V druhém případě se nedá určit, odkud list pochází. V záhlaví se píše pouze: *42. číslo; Přehled.; Strana 713.* Na stránce se nachází článek Františka Kubky *Dvě Žaponerie*, ve kterém posuzuje a porovnává *Polibky smrti* napsané Joe Hlouchou a dílo C. Farrèroho nazvané *Bitva*.

5.2.4 Věnování Joe Hlouchy

První věnování Joe Hlouchy můžeme najít v 6. vydání knihy *Tama-san: Moje „paní Chrysanthema“*⁶⁰. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo XXXVII., v knihovně NpM má signaturu E 5140. Na titulní straně knihy se pod podnázvem *Moje „paní Chrysanthema“* nalézají ručně psaná poznámka, která zní: *z cesty 1906*. V dolní

⁵⁹ HLOUCHA, Joe. *Polibky smrti: [Povídky ze starého Japonska]*. Vypravil Otokar Štáfl. Praha: Vilímek, 1912. 258 s. Vilímkova knihovna; 110.

⁶⁰ HLOUCHA, Joe. *Tama-San: Moje "paní Chrysanthema": [Novela z japonského prostředí]*. 6. ilustrované vydání. V Praze: A. Neubert, 1936. 163 s. Soubor spisů Joe Hlouchy; Sv. V.

části titulní strany, v prostoru mezi tištěnými údaji o vydání a údaji nakladatelskými se pak nachází samotné rukopisné věnování. Jeho znění je následující: *Paní Síně Lvové / na památku / Joe Hloucha / 1936*. Letopočet je zakroužkován a pod autorovým podpisem se nachází Hlouchovo čtvercové razítko se čtyřmi umělecky upravenými japonskými znaky jeho jména.

V případě druhé knihy s Hlouchovým věnováním se jedná o německé vydání jeho posledního díla s názvem Hokusai⁶¹. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo XXIV., v knihovně NpM má signaturu G 3169. Tento výtisk se velmi odlišuje od útlého a skromného českého vydání. Hlouchův text zde představuje úvod k obrazové části knihy, která obsahuje celkem 48 barevných celostránkových reprodukcí Hokusaiových děl. Hlouchovo pojednání o Hokusaiovi v němčině je v rozsahu 44 stran ze 115. Text je po vzoru japonských knih černě orámovaný ze všech čtyř stran. Kniha se vkládá do růžových desek s nápisem Hokusai a jeho portrétem podle kresby jeho dcery Ojej, obojí ve zlaté barvě. Tento celek je poté vložen do žluto-zeleno-červeného papírového pouzdra. Věnování se nachází na první liché stránce v knize pod signetem (značkou nakladatelství Artia). Rukopisný text je psaný našikmo směrem od levého dolního k pravému hornímu rohu. Je zde psáno: *Paní Síně Lvové / na památku / Joe Hloucha / 1955*. Letopočet je opět zakroužkován. Nad věnováním se nachází razítko s nejasným motivem ve tvaru šestihranu a pod podpisem spisovatele Hlouchovo razítko ve tvaru čtverce se čtyřmi umělecky upravenými japonskými znaky jeho jména.

Třetí knihou s Hlouchovým věnováním je česká verze jeho díla Hokusai⁶². V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo XXII., v knihovně NpM má signaturu A 449. Jedná se o knihu v měkké vazbě s portrétem Hokusaie podle kresby jeho dcery Ojej. Hlouchovo věnování se nachází v dolní polovině titulní strany, napravo od názvu edice a čísla svazku. Psaný text směřuje šikmo vpravo vzhůru. Stojí v něm: *Paní Síně Lvové / srdečně / Joe Hloucha / 1949*. Letopočet je v kroužku a u věnování se nachází Hlouchovo kruhové razítko se čtyřmi japonskými znaky jeho jména.

⁶¹ KATSUSHIKA, Hokusai. *Hokusai: der vom Malen Besessene*. Prag: Artia, 1955. 115 s.

⁶² HLOUCHA, Joe. *Hokusai*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1949. 30 s. Kdo je; Sv. 120.

5.3 *Archiv Náprstkova muzea*

V rámci Hlouchovy pozůstalosti v Náprstkově muzeu byly prozkoumány knižní publikace, které byly součástí tohoto osobního fondu. Byly zde zjištěny jednak knihy, které obsahují Hlouchovo razítko exlibris a dále tituly označené jiným Hlouchovým razítkem. Za zvláštní zmínku také stojí publikace o Josefu Kořenském s vlepeným dopisem adresovaným Joe Hlouchovi, ručně psaná kniha věnovaná Hlouchovi a rozebraný svazek Pohádek japonských dětí upravovaný pro nové vydání.

5.3.1 **Exlibris Joe Hlouchy**

Exlibris Joe Hlouchy lze nalézt v publikaci *Gedichte aus der Sammlung der zehntausend Blatter*⁶³. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo LVIII., v archivu Náprstkova muzea nese tato archiválie označení Ar. Hloucha 16/2. Jedná se o básně ze souboru Manjóšů, což je soubor více než 4 500 japonských básní od 561 autorů, který bývá nazývaný jako Sbíрка bezpočtu listů či Sbíрка čtených generací (Manjóšů, 2013). Publikace obsahuje japonské texty a jejich německé překlady. Celkem má tento titul 92 stran, vazba je měkká, rohy jsou ohnuté a papír je na několika místech proděravělý. Na přední obálce v její pravé spodní části se nachází Hlouchovo kruhové razítko se znakem a jeho jménem v latince a japonských znacích. Stejně razítko se nachází v pravém dolním rohu titulní strany. Nad ním je samotné Hlouchovo exlibris.

Hlouchovo exlibris se nachází v rukopisné knize nazvané: *Takovou slyšel jsem vyprávět pověst...*⁶⁴. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo LXI., v archivu Náprstkova muzea nese tato archiválie označení Ar. Hloucha 16/5. Svazek obsahuje malované ilustrace s japonskou tematikou. Text je psán zdobným tiskacím písmem a obsahuje iniciály červené barvy. Kniha má tvrdé desky s nápisem *Ojami a Too* a je uložena v červeném pouzdře. Obsah knihy tvoří povídky s japonskou tematikou psané ve formě poezie. Dílo je připsáno Hlouchovi slovy: *Joe Hlouchovi / v přátelské úctě /*

⁶³ PFIZMAIER, August. *Gedichte aus der Sammlung der zehntausend Blatter*. Wien: Karl Gerold's Sohn, 1872. 92 s.

⁶⁴ HAMMER, Vladimír, HAMMEROVÁ, Jarmila. *Takovou slyšel jsem vyprávět pověst...* V Praze, 1940.

Vladimír a Jarmila / Hammerovi. / V Praze-Motole, v květnu 1940. Hlouchovo exlibris se ve svazku nachází v pravém dolním rohu první liché strany.

Jako poslední zde bude zmíněna japonská publikace, jež je součástí konvolutu japonských knížek, časopisů a tisků, který je v archivu Náprstkova muzea pod označením Ar. Hloucha 17/5, v této bakalářské práci má konvolut číslo LXVI. Jedná se o periodikum nazvané v angličtině Report of the Institute of Scientific Research, Manchoukuo. Je to svazek II., číslo 1, který byl vydán v květnu 1938. Obálka byla odtržena a chybí, exlibris je umístěno přibližně v polovině titulní strany vpravo. Druhé exlibris je na vnitřní straně zadní obálky v pravém dolním rohu.

5.3.2 Kniha o Josefu Kořenském s dopisem

Další individualizující prvky související s J. Hlouchou se nalézají v knize Dr. Josef Kořenský: životopisná stat' a hrst přátelských vzpomínek k jeho devadesátce⁶⁵. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo LXII., v archivu Náprstkova muzea nese tato archiválie označení Ar. Hloucha 16/6. Hlouchovo exlibris se nachází na druhé straně frontispisu v pravém dolním rohu stránky. Dále je mezi frontispisem s fotografií Kořenského a hlavním titulem vlepen ručně psaný dopis (2 listy). Dopis je adresován Joe Hlouchovi a datován k 31. 7. 1939. Je psán jménem paní Radojčičové-Kořenské, sestry zemřelého Josefa Kořenského. Jsou v něm vyjádřeny její díky *za přemilý článek ve „Venkově“ z 23. tm.* Dotyčná paní byla tímto článkem údajně dojata až k slzám. Vyjádřila také přání poznat se se svým synovcem. Pisatelka dopisu tvrdí, že by jeho návštěva milostpaní učinila velkou radost. Druhé Hlouchovo exlibris se v této knize nachází v pravém dolním rohu titulní strany. Dále je ke straně 47 připojena fotografie Kořenského ve společnosti sedmi dalších lidí (Fr. Mikulejský, Pí Mikulejská, Lad. Čelakovský, K. Polák, B. Bauš a Mil. Kabátová) pořízená podle popisku na exkurzi v Kralupech v r. 1892.

⁶⁵ VAVROUŠEK, Bohumil, ed. *Dr. Josef Kořenský: životopisná stat' a hrst přátelských vzpomínek k jeho devadesátce.* V Praze: Bohumil Vavroušek, 1937. 80 s.

5.3.3 Další razítka Joe Hlouchy

Hlouchovo razítko bylo zjištěno v knize *Nippon: Archiv zur Beschreibung von Japan* od Philippa Franze von Siebold⁶⁶ s četnými přívazky. V rámci této bakalářské práce má tento vázaný svazek číslo XLII., v archivu Náprstkova muzea nese tato archiválie označení Ar. Hloucha 15/1. V případě *Nipponu* se jedná pouze o textovou část, obrazové přílohy jsou nesvázané uloženy zvlášť a nejsou v nich žádné individualizační prvky. Dílo je věnováno popisu Japonska, Kurilských ostrovů, Sachalinu, Koreje a ostrovů Ryukyu podle japonských a evropských spisů a osobního pozorování autora. Svazek otevírá první díl, který přináší například zeměpisné informace o Japonsku a také popis cesty do Japonska v roce 1823. Druhý díl popisuje lid, stát a právo. Následuje až *Nippon IV.* věnovaný japonskému umění a vědě. Poté už následují práce jiných autorů: *Buch von Tausend Wortern aus dem Schinesischen, mit Berücksichtigung der Koraischen und Japanischen Übersetzung, ins Deutsche übertragen von J. Hoffmann*, dále *Geschichtstabellen von Japan, von ZIN MU, dem eroberer und ersten Mikado, bis auf die neuste Zeit [667 vor Chr. bis 1822 nach Chr. Geb.]* a na konci je opět *Nippon VII. Die Neben- und schutzländer von Japan.* Hlouchovo razítko se znakem a jménem Hlouchy se nalézá v pravé dolní části patitulu prvního titulu svazku.

Razítka Joe Hlouchy se nachází i na fragmentu volných listů stejného titulu *Nippon: Archiv zur Beschreibung von Japan.* V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo XLIII., v archivu Náprstkova muzea nese tato archiválie označení Ar. Hloucha 15/2. Jde o 52 nesvázaných stran. Razítka je stejné jako v předchozím případě a stejně tak je umístěno na patitulu.

Hlouchovo kruhové razítka se znakem trojcípé hvězdy a jménem bylo nalezeno v archiváliích uložených v konvolutu japonských knížek, časopisů a tisků (v této práci číslo LXVI, v archivu NpM Ar. Hloucha 17/5) celkem sedmkrát. Všechny publikace jsou v japonštině a mají i japonskou úpravu jako například černé rámečky kolem textu. Jedná se až na jednu knižní publikaci o útlé sešity, většina z nich je zdobena ilustracemi.

⁶⁶ SIEBOLD, Philipp Franz von. *Nippon: Archiv zur Beschreibung von Japan und dessen Neben- und Schutzländern jezo mit den südlichen Kurilen, Krafu, Koorai und den Liukiu-Inseln : nach japanischen und europäischen Schriften und eigenen Beobachtungen.* Leyden: Der Verfasser, 1832.

Razítko je v nich umístěno buď na předních obálkách (3x), nebo na první liché straně (2x), nebo na vnitřní straně obálky (1x), či na konci publikace (1x).

5.3.4 Upravované Pohádky japonských dětí

Za zmínku stojí také pro účely nového vydání rozebrané a upravované Pohádky japonských dětí⁶⁷. V rámci této bakalářské práce má tento titul číslo LXV., v archivu Náprstkova muzea nese tato archiválie označení Ar. Hloucha 17/4. V knize jsou autorem provedeny změny nebo je alespoň naznačeno, jaké změny mají být provedeny.

Například na začátku knihy jsou na patitulu, hlavním titulu a jeho druhé straně přeškrtnuty černé linky, které stránky ze tří stran rámuje. Dále v knize jsou nalepené obrázky, rozstříhané kousky tištěných textů jsou rozmístěny okolo nich, jak by měly pro vydání být. Upravena jsou napsaná čísla stránek na jejich dolním okraji. Některé části nebo slova nalepených částí textu jsou přeškrtnutá a tužkou pomocí šipek je označeno, kam se má co přesunout. Mezi stranami 12 a 13 je vložen papírek s poznámkou, že má být zítra vrácen celostranný obrázek za str. 54. Údaje o autorovi, titulu a nakladatelské údaje na hlavním titulu jsou psány ručně, stejně jako informace v tiráži.

⁶⁷ HLOUCHA, Joe. *Pohádky japonských dětí*. V Praze: A. Neubert, 1926. 86 s.

6. Závěr

Joe Hloucha byl významnou českou osobností první poloviny 20. století. Byl ve své době oblíbený a uznávaný autor, o čemž svědčí vícenásobné vydávání jeho děl. Také svými články a další činností (např. provozování japonské čajovny) se podílel na propagaci Japonska a jeho kultury v našem prostředí. Jeho sbírky nyní tvoří cenné části fondů Náprstkova muzea a Národní galerie.

Osobní knihovna Joe Hlouchy obsahovala na sklonku jeho života přibližně 9 000 svazků. Knihovna pravděpodobně obsahovala zejména dokumenty týkající se Japonska psané v různých jazycích. Dále Hloucha vlastnil knižní sbírku starých ilustrovaných japonských knih čítající na 800 svazků. Pro označení vlastnictví používal Hloucha razítko exlibris, občas využíval také jiná svá razítka.

Při práci na rekonstrukci původního stavu Hlouchovy knihovny bylo zjištěno, že chybí nabývací tituly k dokumentům z Hlouchova vlastnictví a ani katalogy institucí, které mají ve fondech knihy z jeho osobní knihovny (Všeobecná knihovna Orientálního ústavu AV ČR, Knihovna Náprstkova muzea, Archiv Náprstkova muzea), neobsahují informace o provenienci knih.

V rámci této bakalářské práce došlo k průzkumu vybraných částí fondů těchto institucí a bylo nalezeno několik exemplářů, o kterých je možné říci, že byly součástí spisovatelovy knihovny, jedná se tedy o fragment osobní knihovny Joe Hlouchy. Při tomto výzkumu jsem vycházela z předpokladu, že Joe Hloucha, jako autor, vlastnil výtisky svých vlastních knih. Proto byly ve zvolených institucích primárně prohledány právě tyto knihy. Tento soubor byl rozšířen o další publikace, které se k Hlouchovi vztahovaly (například aukční katalog jeho výstavy či kniha, do které Hloucha přispěl úvodním slovem). V Archivu Náprstkova muzea byly prohledány všechny knižní publikace, které jsou součástí osobního fondu Joe Hlouchy.

Celkem bylo prozkoumáno 77 jednotek z 66 záznamů. Razítko exlibris bylo nalezeno v deseti publikacích (některé z nich obsahují i jiná Hlouchova razítka). Jiná Hlouchova razítka (ale nikoliv exlibris) byla nalezena v devíti svazcích. V jedné knize se nalézají věnování Joe Hlouchovi a ve třech se vyskytuje naopak věnování od J. Hlouchy. Výstřižky s recenzemi byly zjištěny ve dvou knihách a v jedné další byl vlepen dopis adresovaný Joe Hlouchovi. Ve dvou prozkoumaných exemplářích lze najít

Hlouchovy autogramy s razítkem. V Archivu Náprstkova muzea se také nachází upravovaný svazek Pohádek japonských dětí.

Z rozsáhlé Hlouchovy knihovny čítající několik tisíc titulů byl nalezen pouze malý fragment. Nepodařilo se zjistit, jaké tituly osobní Hlouchova knihovna obsahovala, či jak vypadala a kvůli rozptýlení knih do několika různých fondů ani nebylo možné provést rekonstrukci původní podoby osobní knihovny. Zvolený postup průzkumu dochovaných pramenů k osobní knihovně J. Hlouchy proto pouze naznačuje možnosti budoucího časově náročného výzkumu, na jehož základě by bylo možné provést rekonstrukci osobní knihovny J. Hlouchy.

Seznam použité literatury

- Anna Brassey, Baroness Brassey, 2014. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2001–, 2014 [cit. 2014-03-31]. Dostupné z:
http://en.wikipedia.org/wiki/Anna_Brassey,_Baroness_Brassey.
- AUT – Úplné zobrazení záznamu: Drahorádová-Lvová, Sina, nar. 1897, 2009. *Databáze národních autorit NK ČR* [online]. [Praha]: Národní knihovna ČR, © 2009 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:
http://aleph.nkp.cz/F/2G3NIFUMSKCTFG5KBBVT465U35NDYVD8Y3F68RGA51BSHISIXA-30484?func=file&file_name=find-b&local_base=AUT.
- BURGET, Eduard, 2006. Jak uniknout klidnému toku českého života: Čajovna Jokohama, vila Sakura a Joe Hloucha. *Dějiny a současnost: kulturně historická revue*. 28(7), 12. ISSN 0418-5129.
- Dějiny v datech, 2001. *Pnp -- památník národního písemnictví* [online]. Praha: Památník národního písemnictví, [2001?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z:
<http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/dejiny-v-datech/>.
- Digitální průvodce - fondy, sbírky, pomůcky on-line, 2008. *Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, v. v. i.* [online]. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i., [2008?] [cit. 2014-05-23]. Dostupné z:
<http://arbach.mua.cas.cz:8080/vade>.
- Fairbankova knihovna, 2005. *Orientální ústav Akademie věd České republiky* [online]. Praha: Orientální ústav AV ČR, [2005?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z:
<http://www.orient.cas.cz/knihovna/fairbankova-knihovna.html>.
- Galerie DESET, 2013-2014. *Městská část Praha 10* [online]. Praha: Úřad městské části Praha 10, © 2013-2014 [cit. 2014-04-03]. Dostupné z:
<http://www.praha10.cz/akce-a-projekty/ostatni-projekty/galerie-deset.aspx>,
- HIGUCHI, Ichiyō, 2008. *Zápolení: výbor z díla*. 1. vyd. Studii o Joe Hlouchovi sepsala Alice KRAEMEROVÁ. Praha: DharmaGaia, 197 s. Divitae, 1. sv. ISBN 978-80-86685-86-1.

- Historie, 2012. *Masarykův ústav a Archiv AV ČR*, v. v. i. [online]. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, © 2012 [cit. 2014-05-22]. Dostupné z: <http://www.mua.cas.cz/index.php/cs/ustav/historie>.
- Historie Národní galerie v Praze, 2005. *Národní galerie v Praze* [online]. Praha: Národní galerie v Praze, [2005?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.ngprague.cz/historie-ng-v-praze>.
- Historie ústavu, 2005. *Orientální ústav Akademie věd České republiky* [online]. Praha: Orientální ústav AV ČR, [2005?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.orient.cas.cz/o-nas/historie/>.
- HLOUCHA, Joe, 1918. *Sakura ve vichřici: útržek deníku z cesty po Japanu*. 2. vyd. V Praze: J. R. Vilímek, 277 s.
- HLOUCHA, Joe, 1929a. *Dopisy neznámého*. 2. vyd. Ilustroval Jan Goth. Praha: Neubert, 335 s. Soubor spisů Joe Hlouchy, sv. 3.
- HLOUCHA, Joe, 1929b. *Mezi bohy a démony: črty o japonských chrámech, démonech a bozích*. V Praze: A. Neubert, 128 s.
- HLOUCHA, Joe, 1929c. *Prodavačky úsměvů: kniha o japonských gejšách a kurtizánách*. Praha: A. Neubert, 111 s.
- HLOUCHA, Joe, 1930. *Zátopa*. 3. vyd. Praha: A. Neubert, 113 s. Soubor spisů Joe Hlouchy, sv. 4.
- HLOUCHA, Joe, 1931. *Japonečky: vzpomínky na tři horká odpoledne*. Praha: A. Neubert, 99 s.
- HLOUCHA, Joe, 1936. *Tama-San: Moje "Paní Chrysanthema"*. 6. vyd. Praha: A. Neubert, 163 s.
- HLOUCHA, Joe, 1949. *Hokusai*. 1. vyd. Praha: Orbis, 30 s. Kdo je, 120.
- HLOUCHA, Joe, 2001. O-Juva-Inari-Daimiodžin. *České horory: Hrůzostrašné povídky*. Praha: PLEJÁDA, 15 s. ISBN 80-902781-5-9.
- HLOUCHA Josef, 2001. *Pnp -- památník národního písemnictví* [online]. Praha: Památník národního písemnictví, [2001?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/hloucha-josef/>.

- HLOUCHA Karel, 2001. *Pnp -- památník národního písemnictví* [online]. Praha: Památník národního písemnictví, [2001?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/hloucha-karel/>.
- HONCOPOVÁ, Helena, KOIKE, Masatane, REZNER Alam P, 1998. *Japanese illustrated books and manuscripts from the National gallery in Prague: a descriptive catalogue*. Praha: Národní galerie, 303 s. ISBN 80-7035-108-X.
- Jan Krouský, 2014. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2001-, 2014 [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Krouský.
- Japonismus v českém umění, 2005. *Národní galerie v Praze* [online]. Praha: Národní galerie v Praze, [2005?] [cit. 2014-06-18]. Dostupné z: <http://www.ngprague.cz/exposition-detail/japonismus-v-ceskych-zemich/>.
- Katalogy a databáze: h, 2001. *Pnp -- památník národního písemnictví* [online]. Praha: Památník národního písemnictví, [2001?] [cit. 2014-05-23]. Dostupné z: <http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/h/>.
- Kdo jsme, 2005. *Orientální ústav Akademie věd České republiky* [online]. Praha: Orientální ústav AV ČR, [2005?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.orient.cas.cz/o-nas/kdo-jsme.html>.
- Knižní fondy Knihovny Náprstkova muzea, 2005. *Národní muzeum* [online]. Praha: Národní muzeum, [2005?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.nm.cz/Naprstkovo-muzeum/Oddeleni-NpM/Knihovna-Naprstkova-muzea/Knizni-fondy-Knihovny-Naprstkova-muzea/>.
- Knižní kultura a provenience, 2012. *PROVENIO: Knihovna Národního muzea* [online]. Praha: Národní muzeum, © 2012 [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://www.provenio.net/index.php/cz/knizni-kultura-a-provenience>.
- KOLERUSOVÁ, Eva, 2014. Japonismus v českém umění. *Fragmenty: Kulturně hospodářská revue* [online]. [Praha]: Fragmenty, 16. 5. 2014, © 2014 [cit. 2014-06-18]. Dostupné z: <http://www.fragmenty.cz/index.php/kultura/item/1006-japonismus-v-ceskem-umeni.html>.

- KONÍŘOVÁ, Marta, ŠMERAL, Jiří, 2011. *Tou knihou jsem si zamiloval Japonsko: české knihy o Japonsku v době Joe Hlouchy (1881-1957)*. 1. vyd. V Přerově: Muzeum Komenského, 47 s. ISBN 978-80-87190-10-4.
- KRAEMEROVÁ, Alice, ŠEJBL, Jan, 2007. *Japonsko, má láska: český cestovatel a sběratel Joe Hloucha = Japan, my love: the Czech traveller and collector Joe Hloucha*. Praha: Národní muzeum, 191 s. ISBN 978-80-7036-223-5.
- *Lístkový katalog / Card Catalogue* [online], 1991. [Praha]: Orientální ústav, [1991?] [cit. 2014-05-06]. Dostupné z: <http://katalog.orient.cas.cz/ou/>.
- Manjósů, 2013. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2001-, 2013 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Manjósů>.
- MÜLLEROVÁ, Petra, 2009. *Čeští sběratelé a tradiční vietnamské umění = Czech collectors and traditional Vietnamese art*. 1st ed. Prague: National Museum, 206 s. ISBN 978-80-7036-268-6.
- NAGY, Petr, 2013. Milovník Nipponu. *Půlnoční expres* [online]. 1(6), 10-12 [cit. 2014-20-02]. Dostupný z: http://media.wix.com/ugd//609552_0ee2fc76bff859888c94c293e02f893d.pdf.
- NÁRODNÍ GALERIE. *Asijské umění: průvodce stálou expozicí Sbírký orientálního umění Národní galerie v Praze*, 2006. V Praze: Národní galerie, 119 s. ISBN 80-7035-328-7.
- Národní muzeum Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur: Knihy v archivu, 2011. *Národní informační systém pro retrokonverzi* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, [2011?] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://nris.nkp.cz/Katalog.aspx?sigla=ABE308&katkey=KNAMKA>.
- Navštivte nás: Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur, 2005. *Národní muzeum* [online]. Praha: Národní muzeum, [2005?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.nm.cz/Hlavni-strana/Navstivte-nas/Naprstkovo-muzeum-asijskych-africkyh-a-americkyh-kultur.html>.

- O literárním archivu, 2001. *Pnp -- památník národního písemnictví* [online]. Praha: Památník národního písemnictví, [2001?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/o-literarnim-archivu/>.
- *Online katalog Národní knihovny ČR* [online katalog], 1990. Praha: Národní knihovna ČR, 1990- [cit. 2014-03-30]. Dostupný z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=nkc.
- O projektu, 2008. *Knihovny významných českých osobností* [online]. [Praha]: Univerzita Karlova, Ústav informačních studií a knihovnictví, [2008?] [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://www.osobniknihovny.cz>.
- Palác Kinských, 2005. *Národní galerie v Praze* [online]. Praha: Národní galerie v Praze, [2005?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.ngprague.cz/objekt-detail/palac-kinskyh/>.
- RYCHNOVSKÝ, Ladislav, ČADILOVÁ, Kateřina, 2003. *Informace a dokumentace: slovník*. Praha: Český normalizační institut, 159 s.
- SODOMKOVÁ, Jana, 2003. Soukromá knihovna. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000002014&local_base=KTD.
- ŠÁMAL, Martin, 2014. *Joe Hloucha* [online]. Message to: Marie LÍSKOVÁ. 2014-03-31 [cit. 2014-04-11]. Osobní komunikace.
- ŠEJBL, Jan, 2014. *Joe Hloucha* [online]. Message to: Marie LÍSKOVÁ. 2014-03-25 [cit. 2014-03-29]. Osobní komunikace.
- ŠMEJKAL, Jaromír Václav, 1931. *Milenec Nipponu: tři lásky Joe Hlouchy*. V Praze: Zemědělské knihkupectví A. Neubert, 97 s.
- Vítejte na stránkách MÚA!, 2012. *Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.* [online]. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, © 2012 [cit. 2014-05-22]. Dostupné z: <http://www.mua.cas.cz/index.php/cs/>.
- *Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích*, 1996-1998. Vyd. 1. Praha: Nakladatelský dům OP, 1996-1998. 4 sv. Encyklopedie Diderot. ISBN 80-85841-17-7.

- Všeobecná knihovna, 2005. *Orientální ústav Akademie věd České republiky* [online]. Praha: Orientální ústav AV ČR, [2005?] [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.orient.cas.cz/knihovna/vseobecna-knihovna.html>.
- WINTER, Tomáš, 2013. *Palmy na Vltavě: primitivismus, mimoevropské kultury a české výtvarné umění 1850-1950*. Vyd. 1. V Řevnicích: Arbor Vitae, 321 s. ISBN 978-80-7467-022-0.

Tiráž

Název: Knihovna cestovatele Joe Hlouchy

Název v anglickém jazyce: Library of voyager Joe Hloucha

Autor: Marie Lísková

Studovaný obor: Informační studia a knihovnictví

Vedoucí práce: Mgr. Alena Petruželková

Celkový počet stran: 69

Počet stran vlastního textu: 48

Počet znaků vlastního textu: 87 218

Rok odevzdání práce: 2014